

SLOVENEK

== Narodna ==
za državo 6 HS.
za leto leta apr. 10—
za pol leta . . . 45—
za tretje leta . . . 25—
za 6 mesece . . . 15—
== Izdajstvo ==
celoletno . . . 150—
mesечно . . . 12—50
== Sobotna izdaja: ==
v Jugoslaviji . . . 10—
v inozemstvu . . . 20—
Poslanna štev 50 par.

== Goro inseratom: ==
Ereptivna petina vrsta mail
oglasni po 4— in 6—
veliki oglasni and 45 mm vi-
šine po 8—, posilna itd.
po 12—
Pri večjem naročilu popust.
Izbahe vsak dan izvzemli
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesecna priloga: vestnik SKZ.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo, nevrnjenih pisma se ne
sprejemajo. Uredni telef. št. 50, upravn. št. 228.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 in naročnino in št. 349 za oglaš.
zagreb. 34.411, sarajev. 7563, praska in dunaj. 24.197

Kritični položaj.

Vladni listi so doslej trdovratno naglašali veliko slogu in trdno solidarnost vladnih strank v vseh državnih vprašanjih. Kadarkoli se je pojavil osamljen glas iz opozicije, da vladna večina in poveličavano soglasje med njo le ni tako harmonično, kakor to vlada zatrjuje, vselej je zašumelo v vladnem gozdu: Ni res tako! Vlada je složna in ne pozna disharmonije.

Sedaj potrjujejo akutno nesoglasje v vladi tudi listi, ki imajo z vlado oziroma z vladnimi strankami notorično jako tesne zveze — kateri belgrajski list ne pozna blagajne »Presbirač«? — Danes soglašajo vladni in opozicijski listi v trditvi, da je vladna kriza na vidiku.

Tako n. pr. piše glavni organ demokratske stranke »Demokratija« z dne 9. t. mes.: »Sporazuma med demokrati in radikali se ne drže radikali. To nam potrjuje slučaj nekega zakonskega predloga, ki bi bil imel že biti predložen parlamentu in je bil postavljen celo na dnevni red, a kar nankrat so se radikali izjavili proti temu predlogu.«

Opozicijska »Republika« z dne 9. t. mes. pa piše o položaju: »Kriza je zopet na vidiku. Prvi znak krize je odlaganje plenarnih parlamentarnih sej. Dve vprašanji sta, ki sta dovedli vlado pred krizo. Prvo je zakon o moratoriju, drugo pa zakon o upravnem razdelitvi države. V obeh vprašanjih si »načelnice« nasprotujejo demokratije in radikali. Ker pa Pašić ne mara krize v sedanjem trenutku, je seje parlamenta odgodil.«

Šlično piše večina srbskih listov, ki imajo za krize in intimne senzacije iz vladnih krugov navadno jako dober nos.

Vprašanje pa je, če bo kriza v vladi tudi izbruhnila javno. Da živi naša vlada v neprestani latentni krizi, je znana stvar. Glavnih strank, ki tvorijo sedanjo vlado, ne ediniho nikaka skupna ali vsaj sorodna načela, ampak samo platforma, da ostanejo kolikor mogoče dolgo na vladi. To je ugotovil tudi znani angleški poznavalec balkanske politike Watson. Na vladi pa ne žele ostati sedanje vladne stranke, da koristijo državi in obtemu dobru, ampak da z zahrbtnimi intrigami druga proti drugi ustvarjajo vsaka zase kolikor mogoče ugodnejši teren za bodoče volitve. Tajne, toda smotrene priprave za bodoče volitve so glavni cilj bodisi radikalne, bodisi demokratske politike. A ravno na tem zakulisnem delu za bodočnost se pojavljajo notranja nasprotstva med vladnimi strankami v najizdatnejši meri.

Radikalec vidi, kako jih demokratije dan za dnem na vseh straneh izigravajo. Njihovi listi priobčujejo dan za dnem poročila o nastopih demokratov in ozvolnjeni vprašujejo radikali volilci svoje poslance: Kako dolgo boste še to početje demokratov trpeli? Razdrite koalicio z demokrati, da ne izgubimo vseh postojank!

Takih glasov radikalni klub ne more trajno prezirati, ako noče izgubiti med svojimi pristaši zadnjega ostanka svoje politične reputacije. Napetost, ki je iz omenjenega razloga zavladala med obema skupinama, mora vsled tega prej ali slej priti do izbruha.

Tega se pa vsi boje, ker se boje eni in drugi edinega sredstva za izhod iz sedanjega mučnega položaja, namreč novih volitev. Splošno nezadovoljstvo, ki je zavladalo v državi deloma iz političnih, deloma iz gospodarskih razlogov, vladnim strankam ni neznano in obe stranki se bojita volilnih izgub.

Strah pred novimi volitvami in želja ostati na vladi za vsako ceno kolikor mogoče dolgo, to je rodilo v Pribečevičevi glavi misel, da poskusi svojo vlado držati s pomočjo diktature. Zakonski predpisi o ustavodajni skupščini dovoljujejo sedaj vladi sicer še precej dolgo življenje, toda na parlamentarni način to ne gre. Zato utegne demokratska skupina poseči po nasilju, namreč po še hujšem, kakor ga že sedaj izvaja. Dokler je ljudstvo mirno, gre to težko. Mogoče pa je, da se ljudstvo provocira s pomočjo od vlade plačanih ljudi do nepremišljenih dejanj, ki bi opravičevala

razglasitev obsednega stanja in sličnih vladnih dobrot. Provokacija mirnega ljudstva do izgredeov itd. je pa naloga »Jugoslovanskih fašistov«, ki snujejo z obilnim vladnim denarjem svoje organizacije od Triglava do Soluna. Da je temu res tako,

dokazujejo dogodki zadnjih dni v Dalmaciji in v Bosni.

Za vse poštene ljudi je to dobro znamenje. Zgodovina nam pravi, da posega vsaka vlada po nasilju tik pred svojim padcem.

Redukcija finančnega uradništva v Sloveniji.

Belgrad, 10. marca. (Izv.) Komisija za redukcijo uradništva je danes razpravljala o finančnih uradnikih na Hrvaškem in v Sloveniji. Demokratski poslanec Gjorgjevič je pri vsaki točki predlagal, naj se črta število uradništva za polovico. S tem je očitno hotel doseči, da čim več slovenskih in hrvaških uradnikov ostane brez kruha. Proti temu je nastopila velika večina članov komisije, ki je končno osvojila predlog posl. Žebota, da se reducirajo samo tisti uradniki, ki nimajo dela in pa tista uradniška mesta, ki so označena v proračunu, pa niso zasedena. Črtali so se pomočniki finančnih delegatov in pa osebje vojne mirovinske likvidature. Slovenskih poslancev Rajerja in dr. Kukovca ni bilo blizu, da bi se potegnili za slovenske uradnike.

Belgrad, 10. marca. (Izv.) Na današnji seji komisije za redukcijo uradništva so pri finančni upravi za Slovenijo črtana mesta pomočnika delegata, dveh finančnih svetnikov in treh finančnih koncipistov. Odpravi se vojaška likvidatura, obstoječa iz enega višjega računskega svetnika, treh kancelistov in desetih pisarniških pomočnikov in enega sluga. Pri davčnih uradih se črta mesto enega davčnega oficijala, pri deželni banki pa enega blagajnika, enega oficijala, enega kancelista in enega pisarniškega pomočnika. Pri zemljiškem katastru se črta

mesto enega višjega geometra II. razreda in treh pisarniških pomočnikov. Pri finančni straži se ukinejo tri mesta pisarniškega pomožnega osebja. Nadalje se črta mesto enega kontrolorja v VIII. in enega v IX. razredu, nadalje enega nadzornika v VI. razredu in enega uradnika brez pravice do draginskih doklad.

Belgrad, 10. (Izv.) Po pravilniku za redukcijo državnih nameščencev, ki bo veljal za vso državo, se odpuste iz državne službe v prvi vrsti oni uradniki, ki ne poznajo službenega jezika in ki ne poznajo obeh pisav (latinice in cirilice). Odpuste oni nameščenci, ki so se pregrešili v svoji uradniški službi s tem, da so delovali proti državi. Njihovo krivdo bodo ugotovila disciplinarna sodišča. Od kvalificiranih uradnikov se imajo odpustiti predvsem oni, ki so končali 40 let državne službe ali pa ki so stari že 60 let. Ako bo v kakem državnem uradu preveč kvalificiranih uradnikov, se premestijo v druge urade, ki nimajo dovolj uradništva. Od nekvalificiranih uradnikov ostanejo v državni službi v Srbiji in Črni gori vojni invalidi in borci na solunski fronti. Ako se nahajajo taki uradniki zunaj Srbije ali Črne gore se nahajajo te določbe tudi nanje, v kolikor so se borili v srbski vojski.

Anarhija na Reki.

Bakar, 10. marca. (Izvirno) Na poziv odbora za narodno obrambo se je večeraj opoldne zbralo na Reki pred občinsko posvetovalnico okrog 1500 oseb, večina priseljenci iz Italije. Predsednik odbora Attilio Prodan je otvoril shod in predlagal v imenu fašistov ter republikanske, nacionalistične, demokratske in ljudske stranke, da se začasno izroči vlada v mestu z vsemi pravicami in dolžnostmi fašistovskemu poslancu iz Rima, odvetniku Giovanniju Giurattiju. Nato je fašistovski poslanec iz Rima De Stefano govoril o slogi meščanstva. Attilio Prodan je potem izročil začasno vlado mesta Giurattiju, ki bo izvrševal svojo oblast kot civilni komisar. Ker pa je Giuratti še v Rimu, vodi začasno posle revolucionarne vlade odbor za narodno obrambo do povratka Giurattija na Reko. Na tem shodu zastopane stranke ne predstavljajo niti desetine reškega prebivalstva. Zanellovi avtonomisti, avtonomi-

stična demokratska (Gottardijeva) in socialistična stranka se niso udeležile shoda. O kakem izrazu ljudske volje torej ne more biti govora. — Na Reki vlada še vedno nasilje. Fašisti so začeli prihajati v večjih skupinah tudi že na Sušak. Večeraj je skupina desetih fašistov vdrla v tobakarno Gustava Franjete in jo opleni. Karabinjerji so sicer prišli na lice mesta, toda kakor ponavadi prekasno. Na Reki napadajo fašisti mirno prebivalstvo ter plenijo, kjer morejo kaj dobiti. Pristaše Zanelle kratkoma ubijajo, zlasti bivše državne redarje. Pred par dnevi so fašisti pograbili na ulici dva redarja, ju odvedli v svoje prostore in ju tam kratkoma ubili. Uradno se je potem naznanilo, da je bila ubita ena oseba, da pa krivca ne morejo izslediti. Ugotovljeno je, da sta bili ubiti dve osebi in da se proti morilecema ničesar ne ukrene. Teror vlada še dalje na Reki.

RADIKALCI PROTI MORATORIJU.

Kumanudi grozi z demisijo.

Belgrad, 10. marca. (Izv.) Večeraj so se med radikalnim in demokratskim klubom vršila pogajanja radi vprašanja zapadlih trgovskih plačil v inozemstvu. Do sporazuma ni prišlo. Radikalci stoji na stališču, da se mora predlog v celoti umakniti, dočim finančni minister dr. Kumanudi noče odstopiti od svojega stališča ter bi bil v skrajnem slučaju pripravljen pristati le na nekatere nebitvene izpremembe. Ako finančni minister dr. Kumanudi s svojim predlogom ne bi mogel prodreti, bo izvajal posledice in podal demisijo.

SPOR MED RADIKALNIMI IN DEMOKRATSKIMI MINISTRI.

Belgrad, 10. marca. (Izv.) Na večerajšnji seji ministrskega sveta je med razpravo o volivnem redu prišlo med demokratskimi in radikalnimi ministri do ostrega nesoglasja. Radikalni ministri so zahtevali, naj se volivni red takoj predloži narodni skupščini. Temu so se pa odločno uprli demokratski ministri, ker se boje, da jih ne bi po sprejetju volivnega zakona radikalec izrinili iz vlade in nato sami vodili volitve. Seja se je morala večkrat prekiniti.

STRAH DEMOKRATOV PRED VLADNO KRIZO.

Belgrad, 10. marca. (Izv.) Danes je imel glavni odbor demokratske stranke se-

jo, na kateri so razpravljali o vprašanju demisije notranjega ministra Marinkovića. Marinković je namreč odstavil velikega župana v Vel. Bečkerek, radi česar so proti njemu nastopili vojvodinski radikalni poslanci. Odbor je sklenil, naj Marinković ostane v vladi. Nato se je reševalo vprašanje demisije ministra za šume in rude Rafajlovića, ki je prišel v konflikt z radikali radi neklih koncesij. Sklenili so, da puste ministru Rafajloviću proste roke, da odstopi ali pa ostane v vladi. Končno so sklenili, da se pod nobenim pogojem ne sme izzvati vladna kriza.

CICVARIČ NAZNANJA KRIZO.

Belgrad, 10. marca. (Izv.) V današnjem »Beogradskem Dnevniku« objavlja Krsta Cicvarić članek, v katerem trdi, da je absolutno gotovo, da je prišlo med radikali in demokrati do krize. Cicvarić primerja ta položaj z onim, v katerem se je nahajala Srbija leta 1914. Te dni nameravajo radikalec poslati demokratskemu klubu obširen in odločen ultimatum, ki pa bo sestavljen taklo, da ga demokrati pač ne bodo mogli sprejeti. Na ta način nastane potem popoln razkol med obema strankama.

RAZPRAVA O SPOŠNI UPRAVI.

Belgrad, 10. marca. (Izv.) Danes dopoldne od 9 uri 30 minut se je sestal zakonodajni odbor k seji in je nadaljeval debato o zakonskem načrtu glede splošne uprave. Na dnevnem redu je razprava o po-

glavju 3, ki ima tri člene. To poglavje je bilo sprejeto brez izpremembe z večino glasov. Samo pri členu 25 se je izpremenilo v toliko, da se namesto sedmih let ukazuje službe, potrebne za srezkega glavarja, zahteva osem let. Pri členu 22 sta se v šesti vrsti izpustili prvi dve besedi. V imenu Jugoslovanskega kluba so govorili dr. Dubilić, dr. Hohnjec, prof. Sušnik in Žebot, ki so vsi ostro kritizirali zakonski načrt in stavili izpreminjevalne predloge. Nato je bil predlog stavljen na glasovanje. Oddanih je bilo 22 glasov, in sicer 14 za in 8 proti, nakar je bila seja zaključena. Prihodnja seja jutri ob desetih dopoldne.

Drlovski telovadni teden

od 5. do 12. marca.

Danes zvečer ob 8. uri se bo vršila v dvorani Ljudskega doma orliška akademija s sledečim sporedom: 1. Dr. Pregelj: Posvetitev, deklamacija. 2. Vaje z obroči, sestavil br. Rihar. (Dijakinje.) 3. Vaje na gredeh, sestavil br. Kržan. (St. Peter.) 4. Vaje v zvezdi, sestavil br. Kržan. (St. Peter.) 5. Govor predsednice Orliške zveze. 6. Krožkove proste vaje. (Dijakinje.) 7. Metuljčki, sestavil br. Kržan. (Dijakinje.) 8. Vaje z loparji, sestavil br. Klinar. (Dijakinje.) 9. Skupine na konju. (St. Peter.) 10. Simbolično-ritmične vaje »Tri dobe češke zemlje« za zlet v Brno. 11. Vaje z žogami, sestavil br. Kržan. (Dijakinje.) 12. Vstajenje, alegorična skupina, sestavil Franc Bevk. Sodelujeta salonski orkester in ženski pevski zbor »Ljubljane«. Cene prostorov: Sedeži po 6, 5, 4, 3, 2-50 Din, stojišča po 2 Din. Vstopnice v predprodaji pri Ničmanu, zvečer pri blagajni.

Zakon o občni državni upravi.

(Govor polanca dr. Hohnjeca v seji zakonodajnega odbora dne 7. marca 1922.)

Po načelih demokracije je ljudstvo nositelj oblasti v državi. Nobena oblast v državi se ne bi smela izvrševati brez upliva ljudstva predstavljenega po svojih zastopnikih, ki si jih je samo izbralo. To ne velja samo o stvarjanju zakonov, marveč velja tudi o njih izvrševanju, o vsem vršenju državnih poslov, o celokupni državni administraciji. Tudi od državne uprave ne sme biti ljudstvo izključeno. Tako je na Angleškem, kjer sistem lokalne uprave predstavlja neposreden vpliv političnih in socialnih idej demokracije na organizacijo in izvrševanje uprave. Lokalno upravo imajo v svojih rokah administrativne oblasti, ki jih je narod izbral svobodno in nezávisno od kontrole državnih oblasti.

Brez vpliva ljudstva na upravo.

Zakonski načrt o splošni upravi, ki ga predlaga vlada, izključuje od državne uprave vsak količjak neposredni, dejanski in učinkoviti vpliv ljudstva in njegovih zastopnikov. Duh, ki prešinja ta načrt, je duh centralizma, nekoliko, a vrlo malo temperiran s primesjo dekoncentracije, ki pa je v svojem bistvu pokvarjena in otrovana z dosledno izvedbo principa birokratizma od najvišje do najnižje stopnje oblasti. Že s tega stališča je ta načrt zame in moje tovariše v Jugoslovanskem klubu nesprejemljiv.

Gospodje! Čim dalje boste narod odvrčali od vpliva in kontrole nad državno upravo, tem večje bo nezadovoljstvo med ljudstvom. Državne in narodove stvari se uporabljajo brez sodelovanja ljudstva. Kako naj bi bil narod s tem zadovoljen?

Načelo moderne demokracije zahteva: Nič o ljudstvu brez ljudstva. Vi pa stavite v vseh panogah in v vseh stopnjah državne uprave ljudstvo pod tutorstvo birokratije, ki bo odločevala o usodi naroda in njegovih zadevah vselej in vsepovsodi. Nesveti Birokracij je in ostane prvi in glavni patron državne administracijske organizacije.

Lepa samouprava!

Veliki župan, ki ga vidovdanska ustava opredeljuje kot vrhovnega starešino občne državne administracije v oblasti, je

po čl. 3. tega zakonskega načrta o občni upravi osebno odgovoren za vršenje poslova. Pa komu je ta veliki župan odgovoren za svoje poslovanje? Odgovoren je samo ministru, ne pa narodu, ki prebiva v tisti oblasti. Veliki župan ni odvisen od ljudstva, ki stanuje v oblasti in ki je poslalo svoje zastopnike v oblastno skupščino. Pri postavljanju velikega župana ljudstvo v pokrajini nima pravice, da po svojih zastopnikih izreče svoje mnenje in svoje zahteve. Nima pravice terno-predloga, tudi nasveta ne. Ljudstvo se ne vpraša, ker nima ničesar govoriti. Velikega župana postavlja minister notranjih zadev, odnosno ministrski svet po njegovem predlogu. Lepa samouprava!

Centralistična samouprava — birokratizem.

Kakor se pri postavljanju velikega župana ne jemlje v obzir ljudstvo in njegovo pravo, tako se tudi velikemu županu pri izvrševanju poslov ni treba ozirati na oblastno skupščino kot predstavništvo naroda. V to, kako se vrši državna administracija v oblasti, se oblastno ljudsko zastopstvo ne sme niti mešati. Vsako tako umešavanje bi bilo po mentaliteti onih, ki so sestavili ta zakonski načrt, ne-bodiga-treba, hineinfuschen, da se poslužim nemškega izraza. In to je po vladinem načrtu strogo prepovedano. Vladni načrt priporoča velikemu županu, da v važnejših stvareh lokalnega značaja zasliši oblastni odbor ali zahteva njegovo mišljenje. Vladni zakonotvorci so pa pozabili velikemu županu naložiti dolžnost, da mora ne samo zaslišati, marveč tudi izpolniti opravičene ljudske zahteve. Saj je vendar znano, kakšna so ušesa gospodov birokratov napram željam in zahtevam ljudstva. Pri enem ušesu noter, pri drugem ven, takšna je ljudska sodba. Torej vedno lepša ljudska samouprava, čimdalje se bo izvajala.

Ljudstvo, organizirano v samoupravno edinico, ne bo imelo nobene moči nad velikim županom, tem večja pa bo moč velikega župana nad oblastno samoupravo. Veliki župan poziva oblastno skupščino na izredno zasedanje. Ima pravico govoriti na vsaki seji oblastne skupščine, kadar hoče. Oblastne naredbe, kojih predmet je že itak tako omejen, da se ne sme niti nanašati na vzdrževanje javnega miru in reda, javne varnosti in javne morale, proglasa, ne predsednik skupščine, marveč veliki župan. Njegovi volji je prepuščeno, da jih ne proglasi, v katerem slučaju mora to prijaviti državnemu svetu. On podaljšuje stari budget še za leto dni, ako skupščina v rednem saziju ni rešila budgeta.

Veliki župan — eksponent vlade.

Na ta piedestal uzvišenosti nad ljudstvom v oblasti in njegovo voljo stavi velikega župana vladni zakonski načrt, ki ga (§ 9.) določuje kot političnega predstavnika vlade. Ker vlade tvorijo stranke, ki imajo politično oblast v državi v svojih rokah, bo veliki župan eksponent in emisar vladinih strank ali bolje rečeno one stranke, kateri pripada, ker vsem 4 strankam, ki v tem času tvorijo vladno, ne more obenem pripadati noben človek. Zgodilo se bo torej, da bo v mnogoteri oblasti »vrhovni starešina« državne uprave in varuh nad ljudsko samoupravo kak človek, ki pripada stranki, katera ima v dotični oblasti manjšino in celo minimalno manjšino, kar veda o demokratski stranki in slovenskih in hrvaških krajih. Tako bo manjšina komandirala nad večino skoro po vseh pokrajinah. Ali bo to dobro za konsolidacijo države in za zmanjšanje nezadovoljstva, o tem naj razmišljajo gospodje državo- in zakonotvorci. Treba je tudi opozoriti na ozko vez med strankarstvom in korupcijo. Gospodje iz vladnih strank na zunaj nastopajo kot bojovníki zoper korupcijo. Borijo pa se zoper njo z vidika strankarstva. To

pomeni izganjati hudiča z belcebubom. Dosedaj je iz območja drž. uprave izšlo na dan veliko število korupcijskih afer. To število se, bo pomnožilo, ako bodo organi lokalne drž. uprave po določbi tega zakona osvobojeni vsake odgovornosti napram ljudstvu v okraju in pokrajini.

Površnost zakonskega predloga.

Vladni načrt je nesprejemljiv tudi vsled tega, ker je površno in nepopolno izdelan. To je samo nekaj quid pro quo. Za stvarno ureditev se obljublja posebni zakoni. Posebni zakoni bodo odredili odnose občne uprave napram drugim upravnim panogam, posebni zakoni bodo regulirali ustrojstvo poedinih ministrstev, posebni zakoni bodo ugotovili kompetenco ministra, velikega župana, srezkega poglavarja itd. Vsi ti posebni zakoni še ne eksistirajo, pa so vendar ne samo logičen, marveč realen predpogoj za zakon o občni državni upravi. Zato pa predloženi zakonski načrt operira s samimi negativami. Kompetenco velikega župana kot vrhovnega starešine občne državne administracije določuje § 12. načrta tako-le: »U nadležnost velikog župana spadajo svi poslovi opšte uprave, koji su prema postojećim propisima izuzeti iz nadležnosti srezkih upravnih vlasti, a nisu pridržani za nadležnost ministara.«

Zakaj je minister kompetenten? Za vse to, kar ni odstopil velikemu županu in srezkemu poglavarju. In srezkemu poglavarju ostane vse to, kar sta mu pustila minister in veliki župan. Ali ni to zgledna preciznost? Okružni načelnik pa je ne samo tajinstvena, marveč povsem tragična figura. Ne zna se, kaka bodo okrožja, katerim bo načeloval, ali in v čem jim bo načeloval in ali bodo sploh eksistirali tisti »okrogi«, katerim bo načeloval. Ne ve se, ali se bodo v Sloveniji in Dalmaciji sploh formulirala okrožja, kar je za okrožne načelnike vsekakor tragično. Dočim zakonski predlog v § 17. določa okrožnemu načelniku samo nadzorstvo nad okraji, za kar po načelih najenostavnejše logike sploh ne bi bilo treba ustvariti okrožne organizacije, predlaga vladna večina v zakonodajnem pododboru naslednjo kompetenco za okrožnega načelnika: »Okrožnom načelniku može oblasni veliki župan po odobrenju Ministra Unutrašnjih Poslova poveriti, da samostalno vrši i druge poslove iz nadležnosti oblasnog velikog župana, osim onih, koji prema svojoj prirodi traže jednoobrazno vršenje kod same oblasne uprave ili koji prelaze teritorijalnu nadležnost poedinih okruga ili koji zbog svoje važnosti traže da ih neposredno vrši oblasna upravna vlast. Ovako prenošenje poslova mora se objaviti u Službenim Novinama odnosno u Službenom Listu dotične oblasti, ako ga bude bilo.«

Gospodje! S tem pa tragika okrožnega načelnika, »ako ga bude bilo«, ne bo nič manjša, ker bo popolnoma odvisen od velikega župana in njegove milosti, koliko poslov mu bo hotel poveriti iz svoje kompetence. Čim večja bo ta milost, tim več poslov bo imel okrožni načelnik. In če te milosti pri velikem županu ne bo, bo okrožni načelnik ostal nadzornik nad okrajno upravo z obvezo, da najmanj dvakrat na leto obišče vse okraje.

S centralizmom se jim muči.

Gospodje! Vlogi okrožnega načelnika, tega tipa negotovosti in neurejenosti, je po bistvu in vsebini sličen ves zakonski načrt o občni državni upravi, ki je sama sinteza nepopolnosti in nedoločnosti. Ta zakon je v tesni zvezi z organskimi zakoni kakor so: zakon o centralni upravi; zakon o ugotavljanju delokroga ministrstev, velikega župana, srezkega načelnika; občinski zakon; zakon o administrativni razdelitvi zemlje, finančni zakon o samostojnih dav-

kih in taksah itd. Vsi ti zakoni bi se morali hkrati predložiti, ker je edino na ta način mogoče, pravilno presoditi kakovost in vrednost poedinih zakonov. Ne vem, zakaj se gospodom tako muči, da hočejo odpraviti ves dosedanj upravní aparat, ki zlasti v prečasnih krajih ni bil slab in je prav dobro funkcioniral. Vendar se jim pa tako muči, da hočejo na vrat na nos ustvariti nekaj novega, o čemer ne vedo, če bo dobro ali ne. Po pravici se bojimo da bo to, kar se nam bo vsililo, »slabo, ker bo preveč dišalo po balkanizmu.

Zato predlagam, da se razprava o občni državni upravi odloži, dokler se ne predložijo načrti vseh omenjenih organskih zakonov.

Orjaški dvoboj v Aziji.

Pariz, začetkom marca.

Taktika boljševikov v Perziji.

Položaj je težaven. Velika Britanija ima s Perzijo tradicionalne zveze in šteje tam mnogo zvestih prijateljev med visoko aristokracijo, ki je v posesti ¾ vse poljedelske zemlje ter obenem tudi politično vladajoča kasta v cesarstvu. Nad 10 milijonov kmečkega ljudstva nima zemlje, ter je za vse vnanje politične probleme seveda gluho. Boljševiki, ki so psihologi, so položaj znali izrabiti. Pridigovati proti Angležem bi bilo brezuspešno, več uspehov bodo imeli pri vladajoči kasti, ako strogo diplomatično začnejo pogajanja za trajno pogodbo in ako zadostijo samozvesti perzijske aristokracije s tem, da se velikodušno odrečejo vsem predpravicam, katere si je pridobila v Perziji »zločinska carska klika, ki je pod krinko prijateljstva hotela ta viteški narod podjarmiti.« Tako z aristokracijo. Pri ljudstvu seveda drugače. Pred bednim kmetom so odprli svoj komunistični evangelij in mu brali iz njega poglavje o enakosti vseh ljudi, o zemlji ki rodi za vse ljudi in o solncu, ki obseva vse in o dežju, ki zaliva zemljo brez razlike posestnika. Za ta argument je perzijski kmet tudi dostopen.

V svojih odnosih do Perzije uporabljajo sovjeti čisto logično ti dve metodi. S koncesijami si pridobivajo zaupanje vladnih krogov, pri ljudstvu pa puntajo proti fevdalni gospodi ter pripravljajo soliden teren za dan, ko bo ljudska revolucija odnesla plemenitaštvo in posadila na čelo naroda sovjetom vdane in zanesljive sodruge.

Res se je podpisala dne 26. februarja 1921 v Moskvi rusko-perzijska pogodba, ki je za politiko boljševikov značilna. Sovjeti so v tej pogodbi mučeniki nesebičnosti. S studom pljuvajo v prvih točkah pogodbe na carsko imperialistično politiko brutalnosti in usuznjevanja, naravnost z zaničevanjem »preklinjajo to zločinsko vladno, ki pod plaščem nesebičnosti ni iskala v Aziji drugo kot uničiti svobodo junaške Perzije.« »Ruska republika kmečkih in delavskih sovjetov pa hoče živeti s Perzijo v miru in ljubezni ter želi svobodnega razvoja in blagostanja.« »Gnani od duha nesebičnosti in smatrajoči se za dolžne, da popravijo krivice, katere so carji prizadeali perzijskemu narodu« se sovjeti odrekajo vsem obstoječim ruskim predpravicam na perzijskem teritoriju, vračajo vasi in mesta, katere je roparska samopohlepnost Romanov odrgala od Perzije, opuščajo šahu vse dolgeve ter vračajo perzijski banki vse fondne in papirje, katere si je svoje dni kapitalistična vlada pridržala kot garancijo za posojeni denar. Sovjeti se nadalje desinteresirajo nad 600 km državnih cest in 250 km telegrafskih prog, katere je stara Rusija kontrolirala, z veseljem ponudijo šahu luko Enzeli na Kaspiškem

* Glej »Slovenca« št. 52 z dne 4. marca 1922.

morju in mu dovolijo, da sme vzdrževati tam lastno vojno brodogradnjo. Da celo svojim misijonarjem bodo prepovedali vznemirjati miroljubni perzijski narod. Vse to vrnejo Perziji brez vseh sebičnih namer, ker se jim stidi caristična zahrbtnost in ker hočejo svobodno Perzijo. Za vse te res velikodušne žrtve boljševiki ne zahtevajo, kot medsebojnega spoštovanja obeh narodov. Seveda prosijo boljševiki v tej pogodbi Perzijo naj se zaveže, da na svojem teritoriju ne bo dovoljevala nikakega kompota proti miroljubni ruski federativni republiki in da absolutno zabrani vsako zbiranje oboroženih čet, ki bi bilo naperjeno proti njej. Tretje države ne smejo na perzijskem teritoriju imeti nikakih oboroženih sil, ki bi ogroževale sovjetsko Rusijo. V slučaju, ko bi tretje države poizkušale na ozemlju Perzije zbirati vojsko proti Rusiji, bo perzijska vlada, ako sama ne bo zadosti močna, naprosila rusko vojsko na pomoč, ter ji dovolila da sme prestopiti meje perzijske države. Da se olajšajo trgovske zveze med obema državama, Perzija od svoje strani ponudi vsem ruskim konzulatom popolnoma brezplačno vsa potrebna poslopja. Ruski državljani se smejo v Perziji prosto gibati. Povsod boljševiki obljublja reciprociteto razun pri vprašanju vojaškega tranzita. Tako pogodbal šah in okolica so bili očarani nad nečuvno blagostnostjo sovjetov, ter so z velikanskim pompom instalirali ruskega poslanika sodruga Rotsteina v Teheranu, ki je podaril šahu v znak prijateljstva sliko Lenina.

Seveda boljševiki dobro vedo, da je ta pogodba zelo dvomljivega uspeha, zato polagajo večjo važnost na evangelizacijo priprostega naroda, ker bodo smeli še le takrat sigurno računati na pomoč Perzije v konfliktu z Anglijo, kadar bo v Teheranu sedela komunistična vlada in ko se bo stara aristokracija iz strahu pred revolucijo razpršila po Evropi. Danes je situacija toliko dozorela, da boljševiki popolnoma obvladajo položaj v vseh glavarstvih ob Kaspiškem morju. Pošiljajo orožje in municijo in celo svoje vojske, ustanavljajo sistematično kmečke soviete, pripravljajo razdelitev državnih domen in veleposestev. V provinci Mazandaran (južno od Kaspije) popolnoma gospodarijo in grozijo od tam, da se bodo proglasili svobodnim in zvezali z Rusijo, v slučaju da ostala Perzija ne bi hotela slediti njihovemu gibanju proti veleposestnikom (Anglofilom).

Nikdo si ne dela iluzij glede komunističnih nevarnosti v Perziji, najmanj pa Anglija, ki dobro ve, da se bo revolucija v Iranu izvršila v njihovo škodo in da bo pri priprostem narodu popularna.

Tako polagoma in prevdarjeno suvajo boljševiki v perzijski organizem, enkrat tu drugič tam, njihove diplomatične misije in konzularna zastopstva spremlja četa sodrugov, da pomagajo tam, kjer diplomacija ne more in kjer trgovske pogodbe ne zaležejo. V diplomatskem kovčku vozijo seboj Marksov evangelij in cele snope rudečih zastavic, s katerimi bodo markirali kose Perzije, katere trgajo iz rok Vel. Britanije.

PROTI GENERALU ZEČEVIČU.

Belgrad, 10. marca. (Izv.) Akcija proti bivšemu vojnomu ministru generalu Zečeviču zadobiva jasnejše oblike. Prvotni načrt obtožnice proti ministru se giblje v tej smeri, da se stavlja na podlago pozitivnih predpisov vojaškega zakona in zakona o odgovornosti ministrov. Zaradi tega je član opozicije poslanec Gjonović dobil nalog, naj prouči vso zadevo in da potem o njej poroča. Poslanec Gjonović bo najbrže jutri poročal o tej stvari.

TRGOVSKA POGODBA Z NEMČIJO.

Berlin, 10. marca. (Izv.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča, da je nemški

Grob sv. Frančiška Ksaverija.

(K tristoletnici proglašenja sv. Frančiška Ksaverija za svetnika dne 12. marca 1622.)

Pri svojem misijonskem delovanju na Japonskem je sv. Frančišek Ksaverij spoznal, da je treba prej pokristjaniti Kitajsko, potem šele bo misijonsko delo na Japonskem uspevalo. Glavni ugovor Japoncev, ki so zelo cenili kulturo »nebeške države« — kakor se navadno naziva Kitajsko — je bil: »Kako more biti krščanska vera resnična, če Kitajci ničesar ne vedo o Kristusu.« Zato je Frančišek sklenil podati se na Kitajsko. A kako priti tja, ki je pod smrtno kaznijo vstop zabranjen. — Odločil se je oditi s trgovcem Jakobom Pereiro, ki je bil na poti h kitajskemu cesarju kot španski poslanik. A kraljevi namestnik v Malaki, Portugalec Alvaro d' Ataida, je španskemu poslaniku vzel ladjo in mu ni dovolil iti na Kitajsko. Frančiškovi načrti so bili s tem prekržani.

Namestnik je postavil na uropano ladjo lastno posadko in jo sklenil poslati na otok Sancián v trgovske svrhe. Frančišek je spremenil svoj načrt in odšel z ladjo na Sancián v nadi, da se mu bo mogoče od tam vtihotapiti na kaki kitajski trgovski ladji v zaželjeno deželo. Dospel je na otok 12. avgusta 1552.

Sancián je največji izmed treh otokov,

ki leže pred izlivom reke Sikiang pri mestu Kanton. Z otoka se vidi kitajska obala, ki je le 6 ur oddaljena. Sancián meri v obsegu približno 8 ur hoje. Grički so poraščeni le deloma z drevjem; v dolinicah uspeva riž. Prebivalci so redko naseljeni. Ker je bilo tujcem pod smrtno kaznijo prepovedano stopiti na kitajsko zemljo, in so trgovci vseeno hoteli kupčevati s Portugalci, so se trgovci shajali na Sanciánu in tam trgovali.

Dokler je bilo več ladij na otoku, se Frančišku ni godilo posebno slabo. Ko so pa odšle vse kitajske in portugalske ladje, in je ostala le ladja Santa Cruz, s katero se je Frančišek pripeljal, tedaj so se začeli zanj dnevi bede in pomanjkanja. Namestnik Alvaro d' Ataida je dal mornarjem stroge ukaze, naj prepuste Frančiška lastni usodi. Kapitan Luiz d' Almeida mu je bil sicer naklonjen, toda kaj je zmožal sam, ko ga je nadzorovalo 25 divjih mornarjev, ki so se trudili izpolniti namestnikov ukaz z vso okrutnostjo.

Frančišek in z njim njegova zvesta spremljevalca Kitajec Antonio in mladi Indijec Kristof, se je naselil v mali, slammati koči, ki je bila le slabo zavarovana pred mrzlimi viharji in mokroto.

20. novembra 1552 napade Frančiška huda mrzlica. Njegovo telo oslabilo vsled zatajevanja, pomanjkanja in velikih potovanj, se ni moglo ustavljati boleznim. Upira-

joč svoj pogled na Križanega je 3. decembra 1552 izročil veliki apostol Vzhoda svojo dušo Bogu. Njegove zadnje besede so bile: »V tebe, Gospod, sem zaupal, ne bom osramočen vekomaj.« — Dva podpoveljnika na ladji, ki sta bila Frančišku vedno vdana, a mu nista mogla pomagati, sta pomagala Frančiškovi služabnikoma pri pokopu. Truplo so oblekli v mašno obleko in ga položili v krsto, ki je bila napolnjena z živim apnom, da bi prej segnilo in bi mogli ob odhodu vzeti kosti s seboj. Na grob so nanosili kup kamenja. Ladja je morala vsled prehitro nastalega mraza in z njim združenih vetrov ostati celo zimo na Sanciánu. 17. februarja je ladja odplula v Malako. Pred odhodom je dal kapitan skrivaj odpreti grob sv. Frančiška. Ko so odstranili apno z obličja, so zapazili, da je popolnoma sveže in zdelo se je, da Frančišek spi; istotako je bilo celo truplo z obleko vred popolnoma nedotaknjeno. Raziskovali so dalje; odrezali so pod kolenom kos mesa, in veliko krvi je priteklo iz rane. Veseli so Portugalci dvignili zaklad in ga prenesli na ladjo; prepeljali so ga najprej v Malako, pozneje pa v Goo, kjer se še danes nahaja.

Četudi ni Sancián dolgo užival časti, da bi hranil te svete ostanke, vendar čuti krščansko srce neko sveto spoštovanje, ko misli na ta kraj. L. 1556. so Kitajci prepustili Portugalcem Macao; s tem je Sancián,

ki je bil dosedaj zbirališče kitajskih in evropskih trgovcev, zgubil svojo veljavo; radi morskih roparjev, ki so vedno tam okoli brodarili, je postal celo težko dostopen. A kljub temu so ga katoličani, zlasti misijonarji radi pogosto obiskovali. Nekaj let potem, ko je bil Frančišek proglašen svetim, so jezuitje iz kolegija v Macao postavili na njegovem grobu kamen s portugalskim in kitajskim napisom; prvi slove: »Tu je bil pokopan Frančišek Ksaverij iz družbe Jezusove, apostol Vzhoda. Ta spomenik je bil postavljen l. 1640.« Drugi pa: »Od skrajnega Zapada došli učitelj iz družbe Jezusove, sv. Frančišek Ksaverij je odšel v nebo v 82. letu cesarja Kiazima, v zimskem mesecu. V 12. letu cesarja Čungčina so postavili udje imenovane družbe ta spomenik.« — Kmalu so otočani sicer razgrebli grob in odkopali kamen, ker so mislili, da je tam kak zaklad, a kamen so pustili na mestu ležati. — L. 1698. so zaobljubili potniki na neki francoski ladji, ko jih je blizu mesta Macao pripravil velik vihar v smrtno nevarnost, da zgradijo v slučaju rešitve kapelico na grobu sv. Frančiška Ksaverija. Rešeni so v resnici izpolnili zaobljubo, ko so čez dve leti dobili dovoljenje od mandarinov. 15. marca 1700 je P. Gašper Kastner S. J. odšel na otok z nekaj delavci in četo vojakov, ki mu jih je dal podkralj v brambo proti morskim roparjem. Delo so začeli 19. marca, končali pa

državni zbor sprejel zakonski načrt trgovske pogodbe med Nemčijo in Jugoslavijo. Pogodba je sad dolgotrajnih pogajanj, ki so šele v zadnjem času dovedla do popolnega uspeha.

SPORAZUM MED ANTANTNIMI FINANČNIMI MINISTRI.

Pariz, 10. marca. (Izv.) Pogajanja medzvezniških finančnih ministrov bodo dovedla jutri prejkone do splošnega sporazuma. Končno veljavno besedilo bo urenilo zlasti vprašanje zasedbenih stroškov, ocenitve saarskih rudnikov in razdelitve nemških odplačil.

NOVI ITALIJANSKI POSLANIK V PARIZU.

Pariz, 10. marca. (Izv.) Semkaj je dopel novi italijanski veleposlanik grof Sforza.

SPOR V ANGLEŠKI STROJNI INDUSTRIJI.

London, 10. marca. (Izv.) Policija naznaja, da imajo navodila komunistične stranke namen, privedi delavske voditelje do tega, da se potrudijo pomiriti spor v strojni industriji.

London, 10. marca. (Izv.) Angleški ministrski predsednik Lloyd George je sprejel popoldne zastopnike podjetnikov in delavcev kovinarske industrije, katerim je izjavil, da nastopi, čim bo to smatral za umestno.

UPOR NA IRSKEM.

London, 10. marca. (Izv.) Kakor poročajo iz Limericka, še vedno obvladajo položaj že nekaj dni tamkaj se nahajajočete republikańske vojske. Začasna vlada je odposlala v Limerick kakih tisoč zanesljivih irskih vojakov. Britanske čete že stoje v mestu. V Belfastu se nadaljujejo pocestni boji. Zadnje noč so bile štiri osebe ubite in več ranjenih.

VOJNI POHOD PROTI INDIJI?

Rim, 10. marca. (Izv.) Enver paša je došel v Kabul, glavno mesto Afganistana. Emir ga je častno sprejel. Govori se o možnosti vojnega pohoda proti Indiji.

NOVI NEMŠKI FINANČNI MINISTER.

Berlin, 10. marca. (Izv.) Državni predsednik je imenoval dosedanjega ministra za narodno prehrano in poljedelstvo dr. Hermesa za državnega ministra financ ter ga obenem odvezal od dosedanih poslov.

Smernice krščanske delavske politike v Nemčiji.

Na shodu delavskih volivcev centra v Bochumu je poslanec Joos govoril o političnih smernicah nemškega krščanskega delavstva. Ker so nekatere pri tej priliki izrečene misli splošno zanimive, prinašamo kratek eksperiment:

Tako desničarske kakor levičarske stranke v Nemčiji ne odgovarjajo resničnim potrebam časa. Stranka ne sme biti sama sebi namen, ampak njena vrednost ima svoje moralno merilo v tem, v kolikor stranka služi državnim skupnosti. Stranke imajo služiti ljudstvu, ne paraznemu, kasti ali kakšni gospodarski skupini. Razvoj nemškega strankarstva v zadnjih 50 letih gre v smeri materializacije in vedno bolj izgublja duhovno-politične vsebine. Ljudski moment se je najbolj ohranil v centru; na svojem letošnjem kongresu pa je stranka svoj program še poglobila in razširila.

Glavno se nam zdi, da je krščanska stranka povdarila, da predvsem teži za ljudsko državo. Oblika je pri tem postranska stvar, gre za vsebino. Ljudstvo se ima prekrvasiti z zavestjo odgovornosti za usodo države — to je bistvo vsega. Zato se naj državljani vseh stanov in slojev udeležujejo javnega

življenja brez prevlade katerekoli skupine ali razreda. To je resnična demokracija, kadar je čustvo odgovornosti splošno in vedno večje. Prav je tudi, da se centrum načeloma ni izrekel za nobeno obliko vladavine. To pa je gotovo, da monarhistična vladavina tudi za bodoče ni več mogoča. Toda tudi parlamentarni sistem ni kakšno načelo, temuč samo več ali manj primeren metoda. Nemški parlamentarizem ni vzoren. On mora svoje hibe ali popraviti ali pa ga bo ljudstvo odstranilo in na njegovo mesto postavilo kaj drugega.

Kar se tiče nacionalne misli, mora delavstvo izdelati nov izčiščen pojem nacionalizma, ki ga bo sprejel ves narod. Biti Nemec se ne pravi biti »nemški nacional«, se smatrati za nekaj višjega kot drugi in ne verovati v združitev narodov. To je negativno stališče, mi pa moramo ustvariti pozitivno narodno vrednoto, mi moramo narodno misel spojit s krščansko-nravnstveno mislijo. Treba trpljenje nemškega naroda skrajšati, ga osvoboditi od tlake tujim narodom, ohraniti zavest, da vsa nemška plemena tvorijo eno narodno zajednico, okrepiti državno misel. Mora se gojiti svojstveno življenje posameznih dežel in plemen, ne sme se pa prekoračiti izvestna meja, da se ne oškodujejo veliki skupni politični, kulturni in socialni interesi.

Da med nemškimi strankami zija tako velika nasprotja, nima svojega vzroka samo v skrajnem pohlepu po nadvladi, ampak končno v različnih nravnstvenih svetovnih nazorih. Nemška strankarska nasprotja bi se bila že davnej omilila, da se nam je posrečilo dati našemu gospodarstvu nravnstven smoter!

Centrum je to dobro razumel in na svojem kongresu označil svojo glavno socialnopolitično smernico z lapidarnimi besedami, da mora biti končni cilj gospodarstva človek s svojo višjo življenjsko nalogo. Danes smo seveda delj kot le kdaj od tega cilja. Po vojni je zrastel nekak novo-kapitalizem, kojega moč in brezobzirnost postavlja v senco vse, kar je dozdaj kapital zamogel in dosegel. Država čuti zavirajočo moč tega novokapitalizma, mezdni delavci jo čutijo in jo bodo še bolj čutili. Kulturno življenje zapada njegovemu vplivu. Socializem je teoretično in praktično brez sile proti njemu, ne zavoljo neugodnega momenta, ampak ker je sam kri od krvi kapitalizma. Ne gre za obliko gospodarskega življenja. Naj bo zasebno lastništvo, naj bo kolektivno gospodarstvo, glavno je namen in cilj, duh, nravnstvena smer gospodarskega reda. Današnja svoboda proizvodstva, trgovine in konsumna je v resnici samovolja. Ona povzroča, da zapravljamo surovine za nepotrebni pohlep in luksuzne potrebe brez pameti in smisla, tako da se eni valjajo v razkošju, (neka dama v Ljubljani, primeroma majhnem mestu, je za plesno obleko za en večer izdala 140.000 K! — Op. ur.) drugi pa od jeze in zavisti škripljejo z zobmi. Socialna politika mora iti za tem, da ohrani v delovnem človeku duhovne blaginje mesto da mu daje formalnih pravic, ki nič ne izdajo. Učinki podivjanega dobičarskega in razkošnega duha v našem kulturnem življenju so strahotni. Krščanski del našega naroda se ali te gonje udeležuje ali pa nima poguma, da se ji postavi nasproti. Toda to okuževanje ljudstva je tako, da tukaj tolerantna nima mestu, ampak je tu treba odločnega in brezobzirnega boja.

»Smisel za ljudske potrebe in čustvo narodne skupnosti — je končal Joos — »nravnstveno gospodarstvo in gojitev vseh speh moralnih sil, ki smo jih od svojih očetov podedovali, to so veliki politični cilji, ki stoje pred nemškim krščanskim delavstvom.«

Naročajte 'Slovenca'!

na svojem prvotnem mestu spomenik iz l. 1640., okrašen z marmornatimi ploščami in napisom: »In morte vita.« (V smrti je življenje.) Na hričeku nad kapelo se nahaja piramida s križem na vrhu. Slednjič je goreči misijonar sezidal v bližini največje vasi misijonsko hišo. Tudi za otočane je poskrbel najbolje, ustanovil jim je šole, jim pomagal v borbi proti roparjem itd. Slovesno blagoslovljenje kapelice se je vršilo 5. aprila 1809; udeležilo se ga je na stotine Evropejcev in Kitajcev, zastopniki raznih oblasti, celo kraljevi namestnik iz Malake s četo vojakov, kar je slavljeno povečalo. Namestnik je sprejel spomenik, kapelo in sploh ves otok v svoje posebno varstvo.

Tako so vsaj pozni potomci postavili sv. Frančišku dostojen spomenik na mestu, odkoder je želel oditi v nov vinograd Gospodov, a ga je Gospod poklical k sebi, da mu dá zaslužen plačilo, onemu Frančišku, ki je krstil 1 milijon poganov, Frančišku, ki je više cenil eno dušo ko vse svetno, ki je prepotoval dežele in morja, pridigoval Kristov evangelij v 20 jezikih, njemu, ki je umiral v zavesti, da ga je zapustilo vse, razen Enege, in tega je z zapuščanjem klical ob smrtni uri: »V tebe, Gospod, sem zaupal, vekomaj ne boš ostraženo.«

Politični vulkani v Nemčiji.

Köln ob Reni, 8. marca 1922.

Po usodepolnih izbruhih november-ske revolucije leta 1918., ki so pretresli do dna nemško državo, se je opazila zlasti zadnji čas pod Wirthovim kabinetom neka konsolidacija ne le na gospodarskem, temveč tudi na političnem polju. Toda le dozdnevno. Kajti v osrčju še vedno bobne elementi, ki periodično bruhnejo s silo na dan. Zlasti na kulturnem in socialnopolitičnem polju vlada zadnji čas velika napetost.

Znano je iz poročil v »Slovencu«, kakšno razburjenje je povzročila v začetku leta v parlamentu debata o šolskem zakonu. To vprašanje je postalo posebno pereče sedaj, ko se vpisujejo učenci za novo šolsko leto, ki se začne po Veliki noči. Starši odločno zahtevajo, naj se zagotovijo obligatni verski pouk v šolah, sicer groze k šolskim štrajkom. Značilno je, da so bila šolska vodstva v Kölnu prisiljena izdati objave, v katerih zagotavljajo, da se na vseh srednjih šolah, bodisi privatnega ali javnega značaja, neokrnjeno ohrani dosedanje število učnih ur za verouk in da ostanejo vsi veroučitelji na svojih mestih.

Ta zahteva staršev je zelo razveseljiva, zlasti zato, ker odločno odklanja vsako simultano in svetno šolo — obenem pa delajo ti javni odločni koraki precejšnjo preglavico demokratom in socialistom, ki skušajo uvesti svetno, protiversko šole. Ravno pravica, ki so jo dali v § 146. staršem pri odločevanju ureditve šolstva, pa te njihove naklepe najbolj otežuje.

Druge vprašanje je socialnopolitičnega značaja, to je namreč neprestano ponavljanje štrajkov. Ni še mesec, odkar je minul štrajk delavcev, pa je že izbruhnil štrajk železniških uradnikov-vlakovodij. Medtem ko imajo štrajki delavcev podlago v kritičnih gospodarskih razmerah, so štrajki uradnikov za Nemčijo nekaj prese-neilivega. Vlakovodje so dobili malo pred vojsko uradniško kvaliteto ter imajo za te razmere veliko ugodnejše stališče in močnejše zastopstvo v parlamentu kot srednji sloji v obče.

Nas zanima predvsem vprašanje, kako so ti ljudje, ki so bili pred vojsko vzor državne discipline in najbolj kvalificirani material, s katerim je mogla država vsak čas računati — postali naenkrat voditelji upora in povzročitelji sabotaž. Motil bi se oni, ki misli, da jih je gnalo k štrajku slabo gnotno stališče — saj znaša letna plača za vlakovodjo samca 30.000 mark brez draginskih doklad in njihov delavni čas je razmeroma najkrajši. Vsi ti štrajki imajo globokejšo korenino. Iskati jih je v idejah neusmiljenega razrednega boja, ki jih dan na dan oznanja socialistični »Vorwärts«. Na drugi strani netijo materializacija javnega življenja velekapitalisti Stinnes, Krupp i. dr. tako, da ne vemo, kam s to filozofijo končno priploveno.

Tako je postala država filozofov in socialnih politikov torišče in ognjišče idej, ki pretresajo že itak slabo zgradbo Germanije in jo razdirajo.

Politične novice.

Prave senzacije se zde »Jutru« brezštevne korupcijske afeze sedanje vlade. Ono jih omalovažuje, deloma taj, deloma pa označuje za pretiravanja, izvirajoča iz »avstrijanskanskega mentaliteta« in podobno. »Jutru« gre tako daleč, da se mu zdi brezpomembno celo priznanje Krste Cievarića, da je zadnji čas izplačal raznim komunistom 600.000 kron v politične svrhe, katerih gotovo ni podaril iz lastnega žepa. Pod to izjavo, ki je bila v »Belgrajskem Dnevniku« z debelimi črkami natisnjena, stoji Cievarić podpisan, on nič ne olepšuje, pove naravnost in se s tem še hvali — in vendar se »Jutru« zdi to čisto malenkostna zadeva. Morebiti bo izpremenilo to mnenje sedaj, ko tudi glasilo državotvorne socialdemokracije, »Nepreje« to afero obelodanjuje s pripombo, da »može prejšje vedeli, da se nekaj plete med demokrati in komunisti? Mi smo zelo radovedni in pričakujemo, da nam bo »najbolj informirani dnevnik v Jugoslaviji« pojasnil, v kakšne svrhe je Cievarić med razno komunistične gospode razdelil več kot pol milijona.

Baroško vprašanje zopet v ospredju. Reški dogodki so znova podžgali vprašanje o končni ureditvi računov med Italijo in Jugoslavijo. Verjetno je, da so bili ti dogodki naročeni kot zadnji poizkus, da izbije Italija iz rapalske pogodbe, kar se še največ da. V tem oziru je zanimivo poročilo, ki ga priobčuje tržaška »Era Nuova« dne 10. t. m. od svojega posebnega poročevalca v Belgradu Bruna Astorija. Astori je imel pogovor z neko važno italijansko osebnostjo, ki ima dolgotrajne zveze z Balkanom in ga natančno pozna. Ta osebnost je izjavila o sedanjem položaju odnošajev med Italijo in Jugoslavijo: Treba je predvsem razlikovati odnošaje med obema vladama in one zasebne narave. Kar tiče obeh vlad, sta se vselej doslej še v vseh zadevah sporazumevali, izvzemši izpraznitve tretje

cone v Dalmaciji in mestev za Split. A to so postranske stvari. Dejansko tvori edino težavo reško ozir, baroško vprašanje. V vprašanju se strinjajo sedaj Jugoslavi in Italijani kakor se zdi v eni točki: v prepricanju, da mora celokupna luka ostati zvezana in delati kot celota. Kakšna bo oblika tej zvezi, pa gre do med Jugoslavi mnenja narazen. En del je za pravi konzorcij trojice, drugi del — ki ima po vsej priliki za seboj večino — pa je za to, da se po točni razmejitvi med Reko in Jugoslavijo sklene posebna luška konvencija. Kakor sedaj kaže, Jugoslavija v baroškem vprašanju ne namerava popustiti in bo zahtevala točno izvršitev rapalske pogodbe. Vendar se pa odgovorni krogi spričo odpora reškega prebivalstva (aha!) in dela italijanskega mnenja v polni meri zavedajo vse teže in kočljivosti tega vprašanja. Na vsak način bo treba razdreti ta voz, ki nas duši. Tisti sedaj, ki svoje načrte zidajo na notranje težave Jugoslavije, se jako motijo. Med Hrvati se že danes zelo izpreminja mišljenje in ni več veliko takih, ki bi za vsako ceno hoteli proč od Belgrada, a v zunanji politiki znajo Srbi in Hrvati izvrstno držati enotno fronto. Vsekakor jadransko vprašanje v Belgradu ne čutijo tako pereče kakor v Zagrebu, a bilo bi zmotno, ako bi mislili, da se Srbi na tem vprašanju desinteresirajo ali da ga presoajo drugače nego Hrvati.

Kurz se nadaljuje. Načelnik prosvetnega oddelka sarajevske vlade, Kramanović, je te dni poslal na ministrstvo prosvete zaupen akt, v katerem trdi: 1. da so Marijine organizacije »klerikalna politična udruženja«, katera morajo na vsak način ostati prepovedana, 2. da so katoličani najnezaupljivejši element, na katere se državna uprava ne more naslanjati, dasi uživajo široko avtonomijo in jih vlada podpira! — Ta podpora obstoja v tem, da katoliški duhovščina gladuje.

Prepovedan radikalni shod proti Frihičeviću. Kakor smo že poročali, je za prihodnje nedelje sklicalo »Pobratimstvo«, udruženje akademikov belgrajske univerze, shod, na katerem je akademska mladina hotela javno obsoditi pisanje gotovega belgrajskega časopisa in pozvati ministra Prihičevića, da pred rednim sodiščem nastopi proti onim, ki ga dolže intelektualnega umora Draškovića. Belgrajska policija pa je na podlagi zakona o zaščiti države prepovedala shod. Radi te prepovedi vlada v radikalnih krogih veliko nezadovoljstvo.

Radić muslimanom. Belgrajska »Pravda« poroča, da je Radić odposlal na naslov muslimanskega kluba v Belgrad sledečo brzojavko: »V imenu človečanstva, ki najtesnejše družijo muslimane z ostalimi Hrvati, vam svetujem in priporočam, da takoj odpokličete oba svoja zastopnika iz vlade, ako vlada v zadnjem trenutku ne izposluje pomiloščenja za Alijagića.«

Nova vlada na Reki. Kakor javlja »Obzorje«, je odbor za narodno obrambo, v katerem so zastopane vse stranke, sklenil za predsednika na Reki kandidirati fašista Giurattija.

Razpustitev bolgarskih poslanstev. »Česke Slovo« poroča, da opusti bolgarska vlada svoje poslanstvo v Budimpešti in ga spoji s poslanstvom v Pragi. Istotako opusti poslanstvo na Dunaju, ki se spoji z berlinskim.

Dolgovi Poljske v inozemstvu. Kakor poroča »Kurjer Warszawski«, so 30. septembra 1921 znašali dolgovi Poljske v inozemstvu: 143 milijonov dolarjev, 460 milijonov frankov, 3.700.000 funtov sterlingov, 33.500.000 zlatih frankov, 17.300.000 hol. goldinarjev, 16.500.000 norveških kron, 7.600.000 italijanskih lir, 128.000 švedskih kron, 111 milijonov avstr. kron, skupaj približno 732 milijard poljskih kron. Na vsakega prebivalca pride približno 51 zlatih frankov.

Gospodi se dobro godi. V angleški zgornji zbornici je lord Newton kritiziral velikanske stroške za razne medzvezniške komisije. Komisija na Dunaju je stala 7 in pol milijard kron za lansko leto. Reparacijska komisija v Nemčiji sestoji iz 171 oseb in stane vsak mesec 32 milijonov mark. Kontrolna komisija v Nemčiji stane 235 milijonov mark mesečno in šteje 1569 uradnikov! Dela nima nobenega pametnega razun če od časa do časa najde kje skrite kakšne puške, da ne bi se reklo, da čisto nič ne posluje. Letos so stroški zanjo proračunani na 2000 milijonov mark letno. Na Ogrskem imajo zavezniški posebno mornariško komisijo, ki sestoji iz 300 oseb, med njimi 4 admirale, in je tekom 6 mesecev stala 250 milijonov kron. Kaj bi imela ta komisija delati, si najzivahejša fantazija ne more predstavljati. Navaden angleški pomorščak pri tej komisiji dobiva mesečno več plače nego ogrski ministrski predsednik celo leto. Reparacijska komisija na Ogrskem stane 100 milijonov kron na mesec. Vojaška komisija v Bolgariji nima čisto nobenega opravka; strojepisnik pri tej komisiji pa dobiva trikrat večjo plačo kot Stambolijski. Reparacijska komisija v Bolgariji je stala dordaj 721 milijonov frankov; plačala jih je Bolgarija. Tudi drugi govorniki so zahtevali, da te komisije likvidirajo, ker predstavljajo po besedah Newtonovi samo oramoto.

2. junija. Pet korakov pod grobom so postavili ob obali velik križ. Na grob so zopet postavili spomenik iz l. 1640., odtod pa so napravili 7 stopnic navzgor do male kapelice, ki so jo posvetili sv. Frančišku Ksaveriju. Ves prostor so obdali z 1.5 m visokim zidom. Žal, da to svetišče ni stalo dolgo. V preganjanjih l. 1724—1732 je bilo porušeno kot druga svetišča na Kitajskem. Ostal je le spomenik iz l. 1640. Nastopili so žalostni časi za kitajske misijone. Poleg tega je bilo radi roparjev nevarno pluti po kitajskih vodah. Sancijsan in ž njim grob sv. Frančiška je postajal vedno manj znan. Le redkokrat so si upali misijonarji obiskati ta sveti kraj. Kljub vsem nevarnostim pa so kristjani priredili nekaterekrat celo procesije na otok. Nastala je splošna želja, naj se obnovi svetišče sv. Frančiška. In res je zagledalo dan vstajenja! L. 1867 je obiskal Sancijsan apostolski vikar Kantonski, č. g. Guillemine iz pariške kongregacije za zunanje misijone. Pri prvem obisku je ostal tam 8 dni, premišljeval in molil na grobu velikega apostola. Po vztrajnem delu in neumornem prizadevanju je kmalu udeležil načrt, ki ga je tedaj zanimal. Sedaj se dviguje na grobu sv. Frančiška Ksaverija gotska kapelica 20 m dolga in 10 m široka s tremi oltarji in 24 m visokim stonikom. Sredi kapele se nahaja še

+ Svetovne revolucije ne bo. Petrograjska brzojavna agencija javlja: »Na seji komunistične internacionale je poročal Radek o uspehih svojega potovanja v Berlin, kjer se je pogajal za združitev druge in tretje internacionale. Tekom razprav se je pokazalo, da druga internacionala ne želi sodelovanja s tretjo. Sinovjev pa je izjavil, da so se ruski komunisti odrekli upanju na svetovno revolucijo in da je potrebna revizija dosedanjega delovanja.

+ Litva proti Poljski. Litvanska vlada je poslala Zvezi narodov noto, v kateri sporoča, da je poljska vojska prekršila nevtraln pas in prosi za posredovanje Zveze narodov.

+ 50 letnico smrti Josipa Mazzinija so 10. t. m. praznovali Italijani kot vsedržavni praznik. Mazzini je bil eden največjih italijanskih duhov, ki je prebudil celokupni narod za prepoved in zedinjenje. Obenem je Mazzini zagovarjal spravo Italijanov z Jugoslovani.

+ Volivna borba na Mažarskem. Mažarska vlada je v zadnjem času pričela zelo ostro nastopati proti vsem nasprotnikom režima. Mnogo vplivnih oseb opozicijskih strank je bilo dosedaj aretiranih, češ, da so komunisti.

+ Anglija se odpoveduje gospodstvu na morju. Prvi lord angleške admiralitete, lord Lee, je izjavil v nekem govoru, da se je po dolgih stoletjih prvič zgodilo, da je Velika Britanija priznala princip, da sme biti vojna sila tudi kake druge države na morju enaka angleški. To se je zgodilo z Ameriko, kajti Anglija je prepričana, da se ameriško brodogradništvo nikdar ne bo obrnilo proti Angliji, če že ne bo stalo angleškemu ob strani.

+ Strah pred Turčijo. Ob priliki prihoda delegata angorske vlade Jusuf Kemal bega v Pariz se slišijo razni zanimivi glasovi. Ker gre za ureditev orientalskega vprašanja v celoti, imajo zapadne velesile pred seboj ravno tako važno vprašanje kakor je rusko. Nekateri francoski listi svarijo pred prevelikimi koncesijami Turčiji in navajajo podatke, ki dajo misliti. Vpliv Angore se ne čuti samo v Indiji, Afganistanu, Perziji, Arabiji, ampak tudi v Afriki. Pravkar imajo Italijani v Misurati v Tripolisu opraviti z muslimanskimi vstaji, nemiri so izbruhnili v Tunisu (kar francoski listi povedo šele zdaj), po Algeriji živahno delujejo emisari Kemal bega, posebno nevarno pa bi utegnilo to gibanje postati v kratkem v Maroku, kjer so že Španci na strahovit način občutili efekte muslimanskega neodvisnostnega gibanja. V Egiptu so Angleži pred Zaglul pašo kapitulirali. Posebno previdni pa morajo biti Francozi — tako beremo v njihovih časopisih — glede na finančne namere Kemal bega, ki posnema Ljenu, da s pomočjo evropskega kapitala vzpostavi turško gospodarstvo, ne sliši pa rad o eksploatacijah, kakor si jih zamišljajo bankirji antante. Listi tudi strašijo čitatelje s tem, da bi Turčija, ako je vzpostavljena, začela preganjati drugoverce in da bi Orient padel nazaj v staro barbarstvo. — Dan na dan vstajajo novi problemi — kaj še bo?

Primorske novice.

Iz Dekanov v Istri. Dne 25. m. m. se je vršila prva delovna seja novoizvoljene občinske uprave zopet prešla v roke poštenih, značajnih mož. Občinski odbor je soglasno sprejel odločen protest namega občinskega odbora, ki je pokazala, da je občinska uprava prešla v roke poštenih, značajnih mož. Občinski odbor je soglasno sprejel odločen protest proti nameravani italijanski šoli v Dekanih. Sprejel je sklep, da se do končne ureditve jezikovnega vprašanja takoj uvede dvojezično (slovensko-italijansko) uradovanje nasproti vsem oblastem (od priklonitve sem se je uradovalo samo italijansko). S soglasno izjavo se je občinski odbor izrekel za upostavo popolne deželne avtonomije na podlagi izvoljenega deželnega zbora. Dalje je občinski odbor sklepal o potih za pobijanje brezposelnosti. Sprejet je bil tudi predlog, da se posebni komisiji poveri naloga, da preišče delo prejšnjih uprav od 1. 1908 nadalje.

Prekmurje.

Vranglovei postajajo vedno bolj srbizirani, ker vedo, da imajo v ministrstvu v Beogradu veliko protekcijo. Pred kratkim je v Martjancih ruski častnik-graščar v totalni pijanosti ogrožal celo obitelj in ko se je tej posrečilo poslati neopaženo pešeroznike, je iste ozmerjal z najizbranejšimi psovskimi in grozil, da se bo Rusija zvezala z Mažari in tem pr... J... že pokazala. — Zopet drug tak častnik je oklofutal orožnika, ki je službeno prišel k njemu tako, da se mu je kri vlija iz ust in nosa. Zakaj teh korajžnih mož ne pošljejo nazaj v Rusijo, kjer bi lahko svoje junaštvo pokazali?

Most čez Muro med Veržejem in Dokleževom bo te dni dogotovljen in z velikimi cerkvenimi in narodnimi slovesnostmi predan prometu. Celo Prekmurje in Mursko polje se že pripravlja na veličast-

no proslavo tega dne, tudi visoki in odlični gostje od blizu in daleč so obljubili, da pridejo na to slavlje.

V Dolnji Lendavi bodo drugo polovico meseca marca konference zastopnikov prekmurskih občin, kako od pomoči čimprej prometnim neprilikam, ki so direktno katastrofalne za Prekmurje. Zaključki konferenc bodo v obliki resolucij poslani vladi in narodnim zastopnikom.

Mostovi med Murskim Središčem in Dolno Lendavo so bili že ponovno predmet naše kritike. V novejšem času se je zgodilo že nekaj nesreč, n. pr. konj inženjer Hupka si je zlomil nogo. Imenovani gospod je vložil proti gradbenemu uradu tožbo, ter upamo sedaj, da se bo ta oblast vendar enkrat zganila in dala popraviti te skrajno zanemarljive in življensko nevarne mostove.

Dr. Oražnova ustanova.

Pred letom dni je umrl velik prijatelj dijaštva in naroda dr. I. Oražen. Vse svoje premoženje je z lepo zasnovanim načrtom zapustil ljubljanskim medicincem. Pred kratkim se mi je zgodilo to, kar se je že marsikateremu tovarišu: da so me vrgli iz stanovanja. Bil sem toliko predrzen in usodil sem si premišljevali, kaj je pravzaprav s tisto lepo oporočo in še lepšim premoženjem. Izpraševal sem kako to, da se nihče ne zanima, ali stanujemo v podstrežju, ali v kletah, da se nihče ne meni za našo gnotno stanje, ki je vse prej kot razveseljivo. Vsa zadeva je zaspala in spiti tako sumljivo mirno spanje, kot bi zaspala za vselej. Pri tem poizvedovanju pa sem zvedel tudi za javnost zanimive stvari.

Včasih bi imenovali dr. Oražnovo oporočo velikodušno, plemenito delo, danes je pa že leto dni, kar premišljuje zapuščinsko sodišče to nesmisel. Leto dni že ugišnje, ali je bil mož pravzaprav še pri pameti, ko je postavil za svojega glavnega dediča — dijaštvo. Med tem dolgim uradnim premišljevanjem pa so ovohali bogato dedščino različni ptiči. Sorodniki do devetdesetega kolena so se spomnili, da so sorodniki in da bi jim pokojnik pri zdravi pameti gotovo zapustil stotisočake. Še bolj zanimivo je, kdo zdaj gospodari s tem premoženjem in kako gospodari. To je zavito v mistično temo. O nekom kuratoriju, ki naj bi prevzel vse premoženje, pa tudi ne vem drugega, kakor da, hvala Bogu, obstoja.

Čudno so te govorice in v interesu faktorjev, ki imajo zadevo v rokah, je, da nam jih čimprej razjasnijo. Tisti pa, ki se zbirajo, da bi prikrajšali dijaštvo in tisti, ki z zavlačevanjem razprave onemogočajo realiziranje načrta plemenitega pokojnika, naj vedo, da si ljubljanski medicinci nikdar ne bodo dali iztrgati iz rok svojih pravic. Medicinec.

Štaterske novice.

Š Umrl je 10. t. m. v Celju veletržec g. Anton Kolenc. Rojen je bil v Ljubnem v Savinski dolini. S pridnostjo in neumorno delavnostjo si je iz skromne trgovine ustvaril cvetoče velepodetje. Bil je vedno zaveden Slovenec in splošno priljubljen. Pogreb bo v nedeljo ob 4. uri popoldne. Naj v miru počiva!

Š Stavka krojaških pomočnikov v Mariboru. Mariborski krojaški pomočniki so zahtevali 50odstotno zvišanje plač. Ker podjetniki tej zahtevi niso ugodili, so pomočniki pričeli stavkati.

Gospodarstvo.

II. Ljubljanski veliki semenj

od 2. do 11. septembra 1922.

Ob priliki naše prve velesejmske prireditve v Ljubljani v letu 1921. se je izkazal razstavljen prostor v izmeri 25.000 m² kot veliko premajhen in se iz tega vzroka ni moglo ozirati na vse prijavljene interese, posebno na one ne, kateri so se prijavili v zadnjih mesecih pred otvoritvijo. Da se temu pomanjkanju prostora odpravi, se bo za letošnji prireditev razstavljen prostor povečal na približno 60.000 m². Izkazalo se je pa že sedaj, da je splošni interes veliko večji kot preteklo leto, posebno živahno se priiglašajo trdke iz južnih krajev naše države in inozemstva. Novo dodeljeni prostor se bo začel prirejati, čim postane vreme malo bolj konstantno. Načrti se že izdelujejo in upamo, da se bo celotna slika še bolj izpopolnila. Prijave k udeležbi prihajajo dnevno številno, vendar pa je opaziti, da ravno lanski razstavljalci še čakajo. Od večjih strani smo šli, da isti mislijo, da jim je razstavljen prostor itak že zasiguran. Temu pa ni tako. Sejmiki urad se mora strogo držati načela: »Kdor prej pride, prej melje« in se ozira na prijave samo po vrstnem redu njih dohoda. Veliko bolj agilne pa so one trdke, katere se lansko leto prireditve niso mogle udeležiti radi pomanjkanja prostora. Apeliramo torej na lanske razstavne trdke, da se požurijo s prijavo, ker se jim zna v nasprotnem slučaju pripetiti, da bodo prišle s vojimi prijavi prekasno in se bo v zadnjem trenutku pokazalo žalostno dejstvo, da bodo stale kot preteklo leto cele gručice interesentov pred velesejmsko pisarno in čakale, kdaj odpade kak kvadratni meter, katerega bi potem zasled. Po-

žurle se torej industrije, obrtniki in veletrgovci, ker čas beži in znate priti prepozno.

Prireditve obeta biti še veliko boljše kot lansko leto in inozemstvo se že z nestrpnostjo ozira na nas in na naše zmoglosti v industriji in obrti. Najcenejša in najrentabilnejša reklama je danes izločitev na velesejmi, kjer dobite gotovo naročila, ki Vas zaposlijo mesece in mesece. Urad velikega ljubljanskega semnja posluje permanentno na razstavišču ob Gosposvetski cesti in je z potrebnimi informacijami vsakomur v času od 8.—12. in od 15. do 18. ure na razpolago. Pripominjamo še, da se more dobiti v ljubljanski velesejmski pisarni informacije in prijave dokumente za velesejem v Zagrebu.

BORZA.

Zagreb, 10. marca. (Izv.) Devize: Berlin (izplačilo) 110—120, Milan 1400—1430, London 1325—0, New York (izplačilo) 280—0, (ček) 258—260, Pariz (izplačilo) 2415—0, (ček) 0—2400, Praga 490—0, Švica 5600—5650, Dunaj 3.80—4.20, Budimpešta 36.50—37.50, Varšava 8—9. — Valute: ameriški dolarji 250—258, carski rublji 0—38, napoleonori 900—0, nemške marke 120—130, italijanske lire 1390—1410.

Beograd, 10. marca. (Izv.) Devize: London 305, Pariz 580, Zeneva 1350, Solun 290, Milan 335, Praga 120—122, Dunaj 1.035—1.04. Valuta: nemške marke 29.

Curij, 10. marca. (Izv.) Berlin 2.075, New York 516, London 22.51, Pariz 46.375, Milan 26.025, Praga 8.375, Budimpešta 0.66, Zagreb 1.80, Varšava 0.12, Dunaj 0.07, avstrijske krone 0.0725.

Berlin, 10. marca. Dunaj 3.48, Budimpešta 31.96, Milan 1286.20, Praga 617.55, Pariz 2272.70, London 1106.35, New York 253.74, Curij 4935.05.

Praga, 10. marca. Dunaj 0.68, Berlin 24.05, Rim 304, Budimpešta 7.425, Pariz 536.50, London 259, New York 58.70, Curij 1173, avstr. krone 0.68, ital. lire 301.

Dunaj, 10. marca. Zagreb 2598—2602, Beograd 10.380—10.400, Berlin 3022—3028, Budimpešta 968.50—971.50, Milan 38.490—38.510, New York 7623—7627, Pariz 68.480—68.520, Praga 12.797—12.803, Sofija 5145—5155, Curij 148.475—148.525. — Valute: dolarji 7573—7577, bolgarski levi 4945—4955, angleški funti 32.990—33.010, nemške marke 3047—3053, franc. franki 67.980—68.020, ital. lire 38.090—38.110, dinarji 10.380—10.400, rumunski leji 5620—5630, švic. franki 147.475—147.525, češkoslovaške krone 12.787—12.793, ogrske krone 975.50—978.50.

g Novo trgovino z železnino so otvorili v Ljubljani, na Resljevi cesti 20, gg. Šolteršič, Petan in Etker. Opozorjamo na tozadevni oglaš.

g Mariborske tržne cene. Spah 75—85 K, cene za svinjetino 70—90 K. Krompi kg 6 K, kg čebule 28—30 K, pšenice liter 17 K, rž liter 11 K, ječmen liter 12 K, koruze liter 14 K, oves liter 8 K, ajda liter 10—12 K, proso liter 12 K, kokoši komad 150 K, puran kom. 300—500 K, gosi 250—300 K, fižol 12—14, česenj 28—30 K kg, kisle zelje 16—20 K, kisle repa 8 K, jabolk kg 28 K, suhih sliv kg 36 K, liter mleka 10—11 K, surovega masla kg 140—160, masti 95—100 K, jajce 6—8 K.

g Vinske cene v južnih krajih naše države. V Dalmaciji se plačuje vino hl z 1300—1400 K, v Vrhu 90dst. vino po 13 K liter, 100dst. po 14—16 K, boljše hercegovo vino liter 17—25 K, najboljša pa 26—28 K. V Dalmaciji se v splošnem proda prav malo vina.

g Žitni trg v Jugoslaviji. V Novem Sadu so bile te dni sledeče cene žitu: pšenica 2000 (začetkom tedna 2060), oves 1320, koruza 1400—1450, moka št. 0, ponudba 2600. — Tendence nejasne.

g Stanje papirnatega denarja v Jugoslaviji. Po izkazu Narodne banke z dne 28. februarja je bilo v prometu za 4.638.312.405 Din papirnatega denarja.

g Tudi v Avstriji tobak dražji. V Avstriji se podražijo cigare za 200 odstotkov, cigarete za 100 odstotkov.

g Zakon proti tihotapstvu. Finančno ministstvo izdeluje poseben zakon zoper tihotapce. Kazni bodo izredno velike.

g Prometno posojilo v Rumuniji. Rumunsko železniško ministstvo je najelo pri velikih bankah za 600 milijonov lejev posojila, katero bo uporabilo za popravilo in nabavo železniškega materiala.

g Cene žitu v Češkoslovaški in Nemčiji. Na Češkoslovaškem so bile te dni cene žitu sledeče: pšenica 340—360 čsl. K, rž 305—335, ječmen 240—270, oves 240—280, koruza 260—280, pšenična moka št. 0 530—580. — V Nemčiji pa pšenica 1110—1130 mark, rž 870—880 za 100 kg. Ječmen 890—910, oves 670—680, koruza loco Hamburg 850—860.

g Stinnes kupuje ruske hotele. Zastopniki Stinnesove skupine se pogajajo glede nakupa velikih hotelov v Moskvi, Petrogradu in Kijevu.

g Naš izvoz v letu 1921. Letu 1921. smo izvozili iz naše države blaga v skupni vrednosti 2.460.737.562 Din. Letu 1919. je znašal naš uvoz blaga za 686.845.040 Din, leta 1920. 1.320.606.055 Din.

g Internacionalna borza v Bratislavi. Češkoslovaška vlada namerava osnovati v Bratislavi mednarodno borzo za valute, efekte in produktne borzo. V glavnem bi bila ta borza namenjena vzhodu.

g Polom curiške banke. Banka za trgovino in industrijo v Curihu je ustavila svoja izplačila.

Dnevne novice.

— Volitev v okrajni šolski svet za sedni okraj Črnomelj. Pri volitvah v okrajni šolski svet je zmagala SLS. Izvoljena sta župan Janez Grehek iz Petrove vasi in Janez Bohta iz Zastave, ki sta dobila vsak po 34 glasov. Kandidata samostojnežev: graščak Rauh je dobil 8 glasov in J. Agnič 6 glasov. Vsa čast našim volivcem, ki so se vsi razen štirih udeležili volitev. Tako pade list za listom samostojnim kričanjem iz rok.

— Jugoslavanski klub je posredoval za oprostitev davka od vozov na vzmehih (fedrih), ki služijo karitativnim namenom n. pr. v hiralnici, ki prevažajo bolnike v

blaznico kot tudi za druge zavode — pa je malo upanja, ker »nema smisla«.

— Bolnice zapiramo, a gledališča zdamo. Ministrski svet je v seji 8. marca dovolil kredita 1 in pol milijona Din za zgradbo novega gledališča v Beogradu. Po Sloveniji pa zapiramo bolnice.

— Puceljevi voli. Iz belgrajske »Politike« z dne 9. marca posnemamo: Afera z voli iz Nemčije je stopila v novo, še bolj škandalozno fazo. Interesantno je, da so jo spravili sedaj na dnevni red javno oni, ki so jo zakrivali, samo z razliko, da preti sedaj iz afera nastati politično-diplomatski škandal. Znano je, da je sramotno pogodbo o prodaji živine iz Nemčije odločno držanje vse poštene javnosti znatno omajalo in zdelo se je, da se bo preprečil ogromni profit, ki ga je za zagrebskim »Prometom« skrivajoča se skupina hotela prenesti iz državne blagajne v svoje žepce. Ta profit bi znašal mnogo milijonov. Sklenjeno je namreč bilo, da se druga partija živine — ona, ki jo je Pucelj prodal zagrebskemu »Prometu« — izplača naši državi v gotovini in sicer v zlatih markah, tretja partija pa bi se javno prodala, a licitirati pa bi smeli samo oni, ki so trpeli škodo v vojni. Konzorcij pa te izgube ni mogel prebrati in je mobiliziral celo vrsto advokatov, da tožijo državo zaradi neizpolnitve pogodbe, če ne bi dobil izgovorjene živine. Ko so namreč sklepali pogodbo o prodaji živine iz Nemčije, niso nikjer ugotovili, kaj naj se zgodi v slučaju, če država pogodbe ne izpolni. Ali se je to zgodilo nalašč ali pa slučajno, to mora vedeti g. Pucelj oziroma njegovi strokovnjaki iz ministristva. Mogoče bi vedel o tem kaj povedati tudi ekonomsko-finančni komite ministrov, ki je to pogodba odobril kot za državo najugodnejšo. Zaradi tega nedostatka v pogodbi groze sedaj advokati, da bodo objavili vse, kar se je za časa sklepanja pogodbe po raznih ministristvih šušljalo, ali pa mora konzorcij prejeti svoj dobiček. Sedaj pa pride, kar je najstrašnejše in najbolj sramotno. Da se izognejo škandalu in da »gotova gospoda« ne bi bila kompromitirana, zahtevajo, naj državna blagajna plača, na način seveda, kakor da ni državna blagajna neposredno plačala. Pod vplivom konzorcija poskušajo namreč doseči od reparacijske komisije v Parizu, da se Nemčija prisili, da nam izroči tudi drugo partijo živine, zaradi katere je afera baš nastala. (Ko je namreč Nemčija videla, da gre živina v mesnico in ne za obnovo Srbije, se je dajatelj v naturi uprla). Za konzorcij stoji stvar sedaj tako, da bo dobil od države ostanek nemške živine po 4 Din za kilo, prodal ga bo pa po 24 Din kilo. Ali pa bo Nemčija sama odkupila to živino od naše države v zlatih markah, naša država pa bi morala dati zlate marke konzorciju, od katerega bi prejela ono malo število dinarjev, katero bi bila prejela, če bi mu bila izročila živino v naturi. Ako pa se ne zgodi ne eno, ne drugo, naj bi plačala država konzorciju »odškodnino«. Tedaj pa bo g. Pucelj zopet vstal v parlamentu in povedal, da država zaradi »slinovke in parkljevke« ne le ni dobila živine, ampak je morala še v gotovini doplačati.

— Kongres jugoslovanskih častnikov. Po vesteh iz Subotice je osrednji odbor UJN prepustil subotički sekciji, da odredi čas kongresa. Subotička sekcija je z ozirom na to sklenila, da se vrši II. redni kongres maja meseca. Otvoritev kongresa bo 24. maja na praznik sv. Cirila in Metoda, 25. in 26. maja se nadaljuje kongres. V soboto 27. in v nedeljo 28. maja bodo častniki gostje mesta Sombora in Novega Sada. Meščani v Subotici se pripravljajo, da prirede častnikom dostojen in prijazen sprejem.

— Petdinarski bankovci. Finančni minister dr. Kumanudi je odredil, da morajo državne blagajne oziroma davčni uradi še nadalje sprejemati od občinstva bankovce po pet dinarjev do nadaljnjie odredbe finančnega ministristva.

— Pokrajinski zbor Jugoslovenske Matice za Slovenijo se vrši v nedeljo, dne 19. marca 1922 ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru. Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja po predsedniku. 2. Pozdravi zastopnikov drugih glavnih podružnic. 3. Poročilo glavnega tajnika o delovanju Jugoslovenske Matice sploh, prav posebno pa še o delovanju pokrajinskega odbora v Ljubljani. 4. Blagajniško poročilo o denarnem uspehu poslovne dobe 1921. 5. Sprememba pravil. 6. Volitev pokrajinskega odbora. 7. Predlogi naših podružnic (te je naznačiti pred začetkom obnega zborovanja predsedniku). 8. Slučajnosti. Vstop v zborovalno dvorano imajo samo delegati, ki se izkažejo z izkaznico pokrajinskega odbora Jugoslovenske Matice v Ljubljani. To pa radi tega, ker je pokrajinski zbor strogo zaupen. Delegati imajo za potovanje v Maribor na progh državnih in južnih železnic polovično vožnjo in sicer tako, da velja listek kupljen za pot v Maribor tudi za nazaj. Izkazati se je le, tako pri blagajni kakor spredovniku z izkaznico pokrajinskega odbora.

— 70 letnica katoliške organizacije. Kakor poročajo »Čeche«, slavi 14. in 15. maja »Jednota katoliških tovarišev« v Pragi, eno najstarejših katoliških društev, svojo sedemdesetletnico. To društvo je na Češkem zelo razširjeno in ima mnogo tisoč članov.

— Kongres slovanskih pisateljev se vrši maja meseca v Varšavi.

— Glavna skupščina »Osrednjega društva geometrov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« v Ljubljani. O priliki glavne skupščine v nedeljo, 12. marca t. l., ob desetih dopoldne v dvorani magistrata se vrši v soboto, 11. marca, ob osmih zvečer prijateljski sestanek v srebrni dvorani hotela »Union«. Vabljeni so vsi tovariši, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. Gostje dobrodošli!

— Iz Dolenje vasi pri Cerkljici. Dne 26. februarja t. l. smo brali v »Slovenca« števil. 47 sledečo poročilo: »Boj s tihotapci. V Dolenji vasi je ob 11. uri ponoči napadlo pet tihotapcev obhodno obmejno četo, katere se je vračala s meje. Na 30 metrov daleč so tihotapci streljali na obmejne stražnike s karabinami. Obmejni stražniki so v svojo obrambo streljali s puškami, nakar so tihotapci pobegnili.« — Ta dopis ne odgovarja dejstvu. Resnica je sledeča: V nedeljo, dne 12. februarja t. l., zvečer ob 7. uri je bila v Dolenji vasi v neki gostilni akrobatična predstava družbe Kočka, katere se je polnoštevilno udeležil v Dolenji vasi nastanjen oddelček Wranglovcev, ki so precej globoko pogledali v kozarec. Pri tej priliki so se sprli z vaškimi fanti tako, da so močno vinjeni stražniki že v gostilni rogovili z bajoneti ter si prisvajali več oblasti nad ljudstvom, kakor jim je dana. Že v pozni noči je pognal gostilničar vso družbo iz gostilne. Resnica je, da so se stražniki vračali močno vinjeni iz gostilne, ne pa iz obmejne službe, šli so nato po puške ter močno streljali, tako da so vse vaščane prebudili iz spanja. K sreči ni bil nikdo zadet.

— Tisti, ki se interesirajo za kolonizacijo na Kosovem polju, se opozarjajo na to zadnji sestanek, ki se vrši 15. t. m. ob treh popoldne v hotelu Lloyd. — Josip Kekić, posestnik iz Broda.

— Uporaba starih živinskih potnih listov. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno, da se smejo stari živinski potni listi (sočni posoši) uporabljati poleg onih nove emisije, ki je bila dana v promet dne 1. februarja 1922, samo do 1. aprila 1922.

Ljubljanske novice.

Ij Orlovska akademija kot zaključek orlovskega telovadnega tedna se bo vršila jutri 12. marca 1922 ob 8. uri zvečer (ne ob 7. uri, kakor je bilo prvotno naznanjeno) v veliki dvorani Uniona. Spored: 1. Slavnostna fanfara za 11. zlet slovanskega Orlovstva v Brno od 11. do 15. avgusta 1922. — 2. Dr. Debevec: »Naša pesem«, deklamacija. — 3. Tekmovalne proste vaje za zlet v Brno 1922. — 4. Vaje vzorne vrste JOZ na drogu. — 5. Proste vaje članic za zlet v Brno 1922. — 6. Proste vaje članov za mednarodno tekmo v Strasbourg 1. 1921. — 7. K. Dostal Lutinov: »Krik starega orla«, deklamacija. — 8. Športne proste vaje dijakov, sestavljen br. dr. Peterlin. — Govor predsednika »Jugoslav. orlovske zveze« br. dr. Meglerja. — 9. Simbolično-ritmične vaje članic na pesem Boleslava Jablonskega: »Tři doby země české« za zlet v Brno 1922: I. doba: 1. vaja: Prihod blagovestnikov sv. bratov Cirila in Metoda v slovansko zemljo... Pokristjanjenje naroda češkega; 2. vaja: Doba slave naroda češkega. Karl IV., oče domovine... Razcvet kulture... Sloves češkega imena se širi po vsej Evropi... II. doba: 3. vaja: Bratomorni boj... Brat je proti bratu potegnil meč... Po vsej domovini se pretaka bratska kri; 4. vaja: Propad naroda češkega. Pod tujim jarmom umira rodna gruda; III. doba: 5. vaja: Probujenje naroda češkega. Spomin na slavno preteklost budi poznejše rodove k ljubezni do skupne domovine in v slogi vržeta Propad naroda češkega. Pod tujim jarmom 6. vaja: Osvobođenje naroda češkega. Pra-

por svobode je zaplal nad odrešeno zemljo... V radostnem navdušenju hiti ves narod prisegati zvestobo svoji domovini in hvali Gospoda ter z zaupanjem gleda v bodočnost... — 10. Vaje vzorne vrste JOZ na bradli. — 11. Dr. Pregelj: Tožba Koršev ob obletnici nesreče, deklamacija. — 12. Borilne vaje in vaje na narodne himne, sestavljen br. dr. Peterlin. — Sodeluje godba Dravske divizije pod osebnim vodstvom kapelnika g. dr. Čerina. Cene prostorom: Sedeži po 10, 8, 6, 5, 4 Din. Stojišča po 2 Din. Vstopnice v predprodaji v trafiki Union, zvečer pred akademijo pri blagajni. Naj bi prijatelji orlovstva v čim večjem številu posetili to prireditvev in tako pokazali svoje pripoznanje najboljši katoliški in za državo najkoristnejši mladinski organizaciji ter zadoščenje za ostudni boj, ki ga vodi proti njej svobodomiselstvo.

Ij Opezarjamo, da se bo vršila nočoj v dvorani Ljudskega doma orliška akademija, orlovska akademija pa se bo vršila jutri v nedeljo zvečer ob 8. uri v veliki dvorani hotela Union.

Ij Vstopnice za »Orlovske akademije« dne 12. marca ob 8. uri zvečer se dobivajo do nedelje do 11. ure dopoldne v trafiki Uniona. Da ne bo pri večerni blagajni prevetkega navala, se vsi p. n. gostje naprošajo, da si vstopnice pravočasno preakrbiijo v predprodaji.

Ij Umrl je 9. t. m. g. Franc Wilfan, podpolkovnik v pokoju. Pogreb bo danes ob pol štirih popoldne. Blag mu spomin!

Ij Frančiškanska Marijina družba uprizoni v nedeljo, dne 12. t. m., ob 17. popoldne v dvorani Rokodelskega doma predstavo »Podkupljena dedščina«, žaloigra v štirih dejanjih. Vstopnice se dobijo na poti č. o. frančiškanov. K obilni udeležbi vabi odbor. (K)

Ij V Rokodelskem domu predava prihodnji ponedeljek v stolni »Prosveti« g. dr. Arnež o zelo zanimivem predmetu. Na željo g. predavatelja se pa topot predavanje začne že ob pol osmih zvečer. Odbor »Prosvete« prosil vsled tega točne udeležbe.

Ij Sentjakobova prosveta. V nedeljo 12. t. m. ob šestih zvečer bo predaval mons. Viktor Steska o francoski revoluciji. Predavanje bo pojanjevalo več slik.

Ij Društvo tobačnih trafikantov sklicuje svoj redni občni zbor za dne 12. t. m. ob treh popoldne v prostorih gostilne pri »Zlati ribi«. Ker se bo razpravljalo o važnih zadevah, se prosil obilne udeležbe. — Odbor.

Ij Komanda mesta se je preselila z Dunaške ceste (Bavarski dvor) v vojašnico vojvoda Mišića (prej Belošjska), objekt 14. Vhod v ta objekt je iz Vojaške ulice, vrata pri špediterju Ranzingerju.

Ij Pogrebno društvo Marijina bratovščina v Ljubljani naznanja svojim članom, da se je na letošnjem občnem zboru sklenilo, povišati članarino na 60 K letno. Ker pa je predviden primanjkljaj že za letošnje leto, se je sklenilo, da se za leto 1922. s 1. julijem pobira še naknadno od vsakega člana 30 K. Končni sklep obnega zboru je bil tudi, da se vsi člani in članice, ki bi s prispevki zaostali eno leto, smatrajo za izstopivše, kar naj člani in članice upoštevajo.

Ij Gospodinj! Če odidete v soboto ali nedeljo od hiše, pustite 1 dinar doma služkinji ali otrokom, ki ga naj izroče pobirajočim ruskim študentom.

Ij Predavanje prof. tehnične visoke šole v Zagrebu g. Vlad. Filkultre. Danes ob petih popoldne priredi društvo geometrov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v zbornici univerze (deželni dvorec) o priliki glavne skupščine Osrednjega društva geometrov predavanje o »Agradnih operacijah na Hrvaškem in v Slavoniji«. K predavanju so vabljeni vsi, ki se za stvar zanimajo.

Ij Društvo zaslužnih nameštencev, krajevna skupina Ljubljana sklicuje tem potom svoj redni občni zbor, ki se vrši dne 29. marca 1922 ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani Meštrovičevega doma v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blaginjnika; 4. volitev odbora; 5. raznoterosti. — V slučaju neaklepnosti ob napovedani uri se vrši občni zbor pol ure kasneje z istim dnevnim redom in je sklepčen ob vsakem številu navzočih. — Odbor. Ij »Društvo državnih pisarniških uradnikov za Slovenijo« ima 26. marca t. l. ob 15. (3.) uri popoldne svoj redni občni zbor v mestni posvetovalnici (mestni magistrat). (K)

Ij Izgubila se je rujava listnica z večjo vsoto denarja in listinami od gostilne Seidl v Spodnji Šiški do Zg. Šiške. Najditelj se prosi, da isto odda proti visoki nagradi na naslov, ki ga dobi iz listin.

Orlovski telovadni teden.

V. telovadni orlovski večer (petek, 10. t. m.) je otvoril simbolični skupinski nastop »Oglasi pesem se vesela«. Nato je vezbala ena četa demonstrativno celo serijo vaj, predpisanih za letošnje okrožne tekme Orlov, obsegajoče prvine redovnih in prostih vaj. — Druga četa je pokazala serijo tekmovalnih vaj na drogu, dokaj boljše od prve. Ista vrsta je na bradli izborna nastopila. Po vsaki vaji vrste ali posameznika je sodnik naznanil doseženi uspeh. Presoja je bila precej stroga. — Pri skokih čez mizo so želi razni salto-prevali in plovni skoki pohvalo. Na krogih smo ta večer zopet videli težke in lepe novosti. Škoda, da nedeljska akademija ne bo mogla uveljaviti krogov v spored (v Unionu jih ni moči postaviti), ker so nastopali res mojstrski v najtežjih vajah in vrstolomnih odskokih. — Sinoči je bila udeležba še boljša, sedežev je bilo zmanjkalo. Gledalci so z zanimanjem sledili nastopom, pogosto navdušeno aplavdirali. Cel spored, v splošnem nekoliko manje zanimiv kot prejšnje večere, je trajal pet četrti ure. Pričakovati smemo, da bo zanimanje za orlovske nastope, ki je od dne do dne rastlo, napolnilo nočoj Ljudski dom pri orliški akademiji, jutri zvečer pa pri zaključnem nastopu dvorane v Unionu. Po tem, kar smo videli teh pet večerov, smemo pričakovati krasen nastop in najlepši užitek. Zanimanje za telovadne nastope kaže tudi, da živi v občinstvu še dokaj smisla za resno delo in pomen organizacij za vzgojo mladine. J. H.

Vsom odsekom. Orlovska akademija 12. marca se začne ob 8. uri zvečer in ne ob 7. uri, kakor je natiskano na vabilih. Vsi bratje naj se udeležijo akademije v kroju.

Prosveta.

»čas«.

Letnik XVI. 1922. Zvezek 3.

Bogata vsebina označuje tudi pričujoči zvezek »Časa«, o katerem prinašamo v naslednjem podrobnejšem poročilu.

Med razpravami in članki je uvodnik posvečen Benediktu XV., ki ga z raznih vidikov motri v njegovi aktualnosti ter okolnosti, kako se je sredi svetovne vojske dejstvoval v tradicijah papeštva. Članek je poln globokih misli, ki se tičejo pontifikata Benedikta XV. kakor papeštva sploh.

Zanimiva je pobudna je razprava »Bogoslovje in znanost«, ki jo je napisal univ. prof. dr. A. Ušeničnik. V prvem delu razpravlja o znanosti, da čitatelj vo, kaj je znanstvenost in kaj znanost; v drugem upotreblja dobljene rezultate na bogoslovno znanost ter tolmači razmerje med vezanostjo, ki jo brezizjemno vsaka znanost izkazuje, ter krščansko orijentacijo, ki jo ima bogoslovec-znanstvenik. Čudovito jasno stoji ob teh izvajanjih vsa utemeljitev bogoslovne znanosti pred nami; ugovori proti njej se raztajo kakor sneg pred solncem. — »Ivan Meštrovič« je tretja razprava, napisana od bogoslovne profesorja dr. K. Kniewalda v Zagrebu. »Ivan Meštrovič« je tudi našemu širšemu občinstvu znan po slikah iz »Dom in Sveta«. Zelo bi bilo priporočiti, da bi razpravo o »Meštroviču« vsakdo preštudiral, kajti sodbje, ki so se že o njegovih delih izrekle, so bile dostikrat zelo neumerjene. Iz objektivnosti, s katero dr. Kniewald umetnika presoja bodisi v luči njegovega življenja bodisi v fazah njegovega notranjega razvoja, prihajamo do zaključka, da je Meštrovič velik umetnik, a njegova umetnost ni krščanska, ker on sam dandanes krščanstvo še krivo pojmuje. — Nadaljnjo razpravo »Gospodarski problemi« priobčuje inž. Dušan Serneck. Razpravlja o medsebojni neločljivosti gospodarskega življenja; o kapitalistični generaciji; o gospodarski diferenciaciji in njenih problemih ter o predlogih za rešitev iz krivičnih

socialnih razmer sedanjega časa s posebnim ozirom na našo državo. Pozna se, da je pisatelj mnogo samostojno razmišljal, ker podaja čisto nove misli o mnogih vprašanjih in svoje stališče nalašč poudarja, da bi o problemih razgovor izzval. — Ivan Dolenc objavljaja v nadaljnjih razpravah »Nekaj misli o naši državi«. On komentira Mahničovo prepričanje, da »je bila gotovo božja volja, da je nastala Jugoslavija, da torej ne delajo prav tisti, ki ne marajo pozitivno sodelovati za njeno konsolidacijo«. Razprava je pisana z gorkim čuvstvom in živim prepričanjem; neomajljiv optimizem zveni iz nje, zavest, da nam je Jugoslavija za našo svobodo nujno potrebna in da je le od našega dela, torej od nas samih odvisno, kakšna naj postane, nam v srečo in ponos ali nesrečo in nečast. Vsem voditeljem naših kulturnih organizacij — do zadnje v zadnjem kotičku na deželi — toplo priporočamo, da po ti razpravi prirede svojim članom predavanje oziroma da jo pred člani naravnost predtajo! — V drugem delu govori dr. Aleš Ušeničnik o »Kritiki Mahničeve filozofije«. Bil je dr. Veber, ki je postavil gorostasno trditev, da vodi Mahnič s svojo filozofijo v skrajni materializem, na naravnem polju celo v skrajni relativizem in nihilizem. Dr. Veber se po svojih dosedanjih nastopih označuje za neko naravnost bolesto strastjo: biti originalen in obilovati s svojimi elaborati. Nič ga ne moti, tako se zdi, če se mora potem zopet in zopet korigirati, če publicira rezultate, ki jih z lahkoto vsakdo ovrže, ki je nekaj filozofije študiral itd. — Gotovo so tudi vsi zmajevali z glavo sedaj, češ, Mahnič — učitelj materializma in nihilizma! Smešno, da more mož, ki hoče, da ga drugi smatrajo za resnega, prihajati pred svet s takimi iznajdbami! Seveda je za dr. Ušeničnika kaj lahka naloga pokazati, kako dr. Veber Mahniča čisto napačno umeje, ker ne umeje skolastične filozofije sploh. »Originalnost« dr. Vebru ne bo slave prinesla. — Druga razprava v tem delu je posvečena meditaciji »Iz bolezni našega ljudstva«. Ta bolezen je alkoholizem in razbrzanost. Razpravo je napisal dr. Jos. Srebrnič. Izvajanja so težka, veličesna. Očitno je, da je naše ljudstvo bolno in usodno bi bilo to prikrivati. Razmere kriče po odpravi in po prerodu! — Sledé dalje ocene in referati iz literarne zgodovine, leposlovja in nabožnega slovstva ter zaključek z raznimi kulturnimi drobtinami.

Zvezek šteje 84 strani ter stane 7 Din. — Le kratko in površno smo tu podali vsebino 3. zvezka, da vidijo tudi tisti, ki morda na »Čas« niso naročeni, kako bogata in aktualna je tudi ta številka. ty.

pr na samem koncert »Ljubljanskega zvezca«, na katerem se bodo izvajale narodne pesmi iz vseh pokraji Jugoslavije še enkrat opozarjamo. Vstopnice in besedilo skladb prodaja trafika v (K)

Ljubljanska porota.

Ljubljana, 10. marca 1922.

Poročnemu senatu je predsedoval danes svetnik pl. Levčnik, votanja sta bila višji svetnik dr. Modic in okrajni sodnik K. pl. Premerešin. Obtožbe je zastopal državni pravdnik Lavrenčak.

TISKOVNA ZADEVA.

V zadevi Hočevar proti našemu odgovornemu uredniku je razglasil predsednik pl. Levčnik sodbjo, s katero se je izreko porotno sodišče, da ni pristojno soditi, ker da se v tiskovnih zadevah pristojni senati poklicnih sodnikov. Dr. Natlačen je priglasil ničnostno pritožbo.

OBSOJENI ROPAR.

Na štiri leta težke ječe je bil obsajen nato Rudolf Perle, ki se je v družbi roparskih tovarišev Alojzija Urbasa in še enega neznanega moža, katerega sta bila oborožena s samokresi, s silo lotil Agale, Marije in Franje Juvančič na Ravbar-komandi pri Postojni in jim je bilo odvzeto 3600 lir in še več drugih predmetov. Dalje je pa Perle okradel z Urbasom Rudolfa Stunfo in Antona Tomaliča, katerega sta bila oškodovana za 211 lir.

TATICA IZ NAVADE.

Helena Krvinova, ki se je nato zagovarjala, je bila zaradi tatvine že 13 krat obsajena. Danes se je zagovarjala, ker je kot kuharica ukradla Frančiški Gorjanc v Cerkljici blaga v vrednosti 4531 kron. Ko je odšla iz službe, so jo preiskali in dobili pri njej ukradene reči. Porotni senat je z ozirom na pravorek porotnikov prisodil Krvinovi kot tatlici iz navade 2 leti težke ječe.

OSRAM NITRA

Popolnoma bela luč tvori s plinom napolnjenoj OSRAM-NITRA-svetilnik prednost svetlobnik izvirov

Zahvala.

Tem potom se najsrčnejše zahvaljujem povodom smrti mojega soproga, gospoda

Jožefa Kuhejlja

za dokaze iskrenega sočutja vsem sorodnikom in znanec, pevcem pevsk. društva »Cankar«, godbi jugoslav. železnice, darovalcem vencev in za častno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Obenem se tudi najsrčnejše zahvaljujem rodbinam Košak, Dobnik in Ladija za postrežbo in tolažbo v mojih bridkih dneh.

Ljubljana, dne 9. marca 1922.

ANA KUHELJ, soproga.

Krojaške pomočnike

za fino veliko delo sprejme K. PUCNIK, Ljubljana, Sodna ulica 51. 8.

Dva vajenca za kleparsko obrt

sprejmemo takoj. Forene & Fuchs, stavljeno in galanterijsko kleparstvo. LJUBLJANA, MIRJE št. 2. 861

Več pomožnih delavcev in delavk

sprejme za stalno delo TOVARNA LE-PENKE V TRZICU. — Dobra plača, prosto stanovanje. 867

Milnarja sprejme takoj v službo Fran Svigelj, Breg. p. Borovnica. Sami imajo prednost. Plača po dogovoru. Pogoj znanje in treznost. 819

Iščemo hlapca 30 do 40 let, ki zna ravnanj s konji in je dobro izveščen v vseh poljedelskih delih. Prosto stanovanje in hrana. Mesečna plača 600 K. Nastop takoj pri: P. LAD-STÄTTER & SINOVI v Domžalah. 841

Izurjene šivilje dobe že prirojenno delo na dom pri M. BELIHAR, Sr. Jakoba nabrežje št. 29. 829

PREKLIC. Podpisana Josipina Bezukova, rokav, trgovca v Ljubljani, Dunajska cesta št. 6, izjavljam s tem, da so vsa moja obilanja proti ge. Mariji Miklavc, trgovki v Ljubljani radi kožuha in radi tatvin pri ge. Müllerjevi neresnična in se zahvaljujem ge. Miklavčevi, da je odstopila od kazenskega postopanja proti meni. JOSIPINA BEZRUKOV.

Sprejememo dva učenca s primerno izobrazbo. Schneider & Verovšek, Ljubljana.

Išče se MLINAR

za mlin na vodno moč, kateri je obenem sposoben klesati kamne in izvesti popravila pri lesenih delih. — Ponudbe naj se pošljejo na: BRACA RUŽIČ, Stolač, Heregovina. 874

LEPO POSESTVO

V Tihoboju, p. Sv. Kriš pri Litiji je na z vsemi gospodarskimi poslopji, z lepim sadnim vrtnom, z dvema gozdoma, več njiv za 18 mernikov posevite in z enim travnikom. Oddaljeno od farne cerkve 20 minut. Cena primerna. — Vpraša se pri IVANI TRATAR vas Muhebran, p. Velika Loka na Dolenjskem. 882

K. Pučnikkrojaški salon
Ljubljana, Sodna ul. 3.

se priporoča za pomladno sezono. Angleško blago — fino delo. — Tudi za donešeno ulago najboljša postržba. Fiksni nameštenci plačevalni pogoji po kulantnem dogovoru.

Boljši hlapec

zanesljiv in pošten, dobi takoj službo na večjem posestvu blizu Ljubljane. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe na upravištvu »SLOVENCA« pod št. 826.

Prodaj hišo

s sadnim vrtom, podom blevom in s kozolcem. Dve uri od Ljubljane proti Gorenjskem. Naslov pove uprava pod št. 818.

Proda se prav izvrstna petvrstna **HARMONIKA.**

Glasovi so: F, B, Es, As, Des; močni, visoki in lepo spevajo. Cena se izve pismeno Pot v Rožno dolino 34, pri Arko. 858

Prodaj več dobro ohranjenih stanovanjskih vrat in sobnih peči. Ljubljana, Simon Gregorčičeva ulica 11/1.

Dobra molzna krava,

ki je imela pred enim mesecem tele, je naprodaj. Ljubljana, Kolodvorska ulica 43.

Ceno se proda že nočen siv **ženski kostum.** Vpraša se: Ljubljana, Gosposvetska cesta 13/II. 104.**HLODE**

smreka, hrast, bukev, vsako množino kupuje PARNA ZAGA

V. Scagnetti, Ljubljana
466 za državnim kolodvorom.**HIŠA** z lepim trgovskim lokalom, na prometnem kraju, 4 minute od električne železnice, se radi bolezni zamena za posestvo na deželi ali pa se oeno proda. — Naslov pove: Anončni zavod DRAGO BESELJAK & DRUG, Ljubljana, Sodna ul. št. 5.**Prodajalniški lokal**

oddam takoj ali s 1. majem na Poljanski cesti v Ljubljani. — Naslov pove uprava Slovenca pod št. 817.

Vabilo na občni zbor**Delniške stavbinske družbe »Union« v Ljubljani,** ki se vrši dne 30. marca 1922 ob 4. uri popoldne v »Srebrni dvorani« Grand hotela Union v Ljubljani.**DNEVNI RED:** 1. Poročilo upravnega sveta o poslovanju in bilanci za 1. 1921. 2. Poročilo nadzornega sveta. 3. Sklepanje o razdelitvi čistega dobička. 4. Dovolitev nagrade članom nadzornega sveta. 5. Volitev petih članov nadzornega sveta. 6. Slučajnosti.

Delničarji morajo naznaniti ev. predloge vsaj 8 dni pred občnim zborom predsedstvu, da pridejo na dnevni red občnega zbora.

Delničarji, ki hočejo izvrševati svojo volilno pravico, morajo 5 dni pred občnim zborom položiti delnice v pisarni hotela »Union«, Miklošičeva cesta 1, od 11. do 12. ure popoldne. 855

Tropine bučnega semenaca. en vagon, prve vrste, prodajam po 10 K za 1 kg, postavljeno na kolodvor **SUNJA. — TOMO JAGUST.** 809Kupim 40 do 50 mm mečno **transmisijo**

Ponudbe pod »Transmisija 825« na upravištvu »SLOVENCA«.

Ne zabite, da je pri vinu, čaju in kavi najboljši **»KEKS« VIDIC — JESENICE GORENJSKO.****Koruzna moka in zdrob**se dobi pri **FRANCU POGACNIKU** v Ljubljani, Dunajska cesta št. 36. 834**Iščem travnik v najem**ali v nakup v bližini Dunajske ceste do pokopališča Sv. Križa. Naslov: **MIKLIC,** Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 43. 847**Trije po 3 mesece stari PSICKI,**polkrvni, pasme »Doberman«, so naprodaj. Istotam se proda tudi **VOZ LANDAUER.** — Več se poizve v oskrbništvu graščine **FUZINE.** 880

Celoletna premoga in 20 vagonov produkcija suhega, sedem let le- hrestovega rezanega lesa se takoj odda. — Ponudbe na upravištvu »SLOVENCA« pod: »TAKOJ 4000«. 862

Radi preuredbe obrata na prodaj

Hidravlična stiskalnica za izdelavo cement, barv, tlaka. Stroj za izdelavo cementne zidne opeke, komplet. Vrtalni stroj za železo, pogon na silo. Vzdvodne škarje za železo (Hebel-schere). Viseča cirkularna žaga. Priprava za avtogensko varenje. Dopisi na upravištvu »SLOVENCA« pod št. 884.

Premog3200 kalorij, droban, za kurjenje parnih strojev se proda po 1150 Din pro vagon. — **ANTON SREBOTNJAK,** Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 31.**Naprodaj hiša**

v dobrem stanu, z vrtom in majhno njivo, za 175.000 kron. — Kupec dobi takoj stanovanje. — Tomačev št. 34 pri Ljubljani. 950

Priporočamo vsakomur najsolidnejšo tvrdko pri nakupu:

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Najboljše šivalne stroje za rodbinsko in obrtno rabo, igle, olje za šivalne stroje. Istotam potrebščine za čevljarje, krojače, šivilje in sedlarje, žlice, vilice, nože, kravate, mlo za briti, zobne ščetke, krtače za obleko, glavo in konje.

NAJNIZJE CENE I NA VELIKO IN MALO I**»Tribuna« tov. dvokoles in otroških vozičkov**Najcenejša dvokolesa in otroški vozički raznih modelov. Sprejemajo se tudi dvokolesa in otroški vozički v polno prenovalno emajliranje s ognjem in poniklanje. — **LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.**

Meščanska in vojaška krojaška dvorana

Goršak i Križanec
- Zagreb, Ilca broj 228 -
poleg zagreb. pivovarne.

Najbolje izvežbane delavne moči! Solidno, precizno delo iz najboljšega blaga. - Točna in nagla postrežba.

Hišnika brez otrok iščemo za vilo v bližini deželne vlade. Ponudbe pod št. 753 na upravo Slovenca.**Židano poslopje**(v ploščini od 200 m² dalje), ki se da preurediti za mehanično delavnico, se išče za nakup ali pa tudi proti do- bri najemini v sredini mesta ali tudi v okolici. — Ponudbe pod: »Mehanična delavnica« na **ALOMA COMPANY d. z o. z.**, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 868**Gradbeno podjetje****ing. Bukić in drug**

Ljubljana, Resljeva c. 9.

se priporoča za vsa v to stroko spada, oča dela.

Stavbeno podjetje**Al. in Valentin Accetto,**

Ljubljana, Trnovski pristan št. 14,

zaprisežena sodna cenilca, prevzema vsakovrstne visoke stavbe, izvršitev načrtov in proračunov, oblastveno koncesionirana posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

DIONIČARSKO DRUŠTVO**U ZAGREBU**

PRERADOVIČEVA 2

PETROLEJ

RAFINIRANI BIJELI

• BENZIN •

SVIH GRADACIJA

PLINSKO (SIROVO) ULJE**STROJNAI****CILINDERSKA****- ULJA -****• AUTO ULJA •****TOVOTNA MAST**

UZ NAJJEFTNIJE

DNEVNE CUENE

SA SKLADIŠTA

BEZOJAVI: **ASTRA ZAGREB**

TEL. TELEFON: 23-88

POSLOVNIKA: PRERADOVIČEVA 2

V imenu vseh sorodnikov naznanjam žalostno vest, da je umrl danes, dne 10. marca ob pol 3. uri zjutraj, po kratki, težki bolezni gospod

Anton Kolenc

veletržec v Celju

Zasnival je večno, sladko spanje naš dobri, nepozabni pokojnik.

Ohranite mu lep spomin vsi, ki ste ga poznali in radi imeli.

Pogreb se vrši v nedeljo, dne 12. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti na Okoliško pokopališče.

V Celju, dne 10. marca 1921.

Marija Kopušar.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju).

Brzjavke: Kredit Ljubljana.

Telefon št. 40, 457 in št. 548.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vredn. papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.

JUGOSLOVANSKA BANKA d. d.**MENJALNICA v LJUBLJANI, Kolodvorska ulica šte. 26.**

Deln. glavn. K 200.000.000.

Centrala v Osijeku.

Rezerve K 50.000.000

Podr.: Beograd, Brod na Savi, Crikvenica, Karlovo, New York, Novi Sad, Osijek, Subotica, Varaždin, Vukovar, Zagreb.

Kupuje in prodaja devize in valute najkulantnejše. — Obrestuje vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun po najvišji obrestni meri. — Telef. 563.

Naš predobri brat, stric in svak, gospod

Franc Wilfan

podpolkovnik v p.

je dne 9. t. m. ob 5. uri popoldne po daljšem, mučnem trpljenju, previden s sv. zakramenti za umirajoče izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v soboto, 11. t. m. ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti Rimska cesta št. 13 k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 9. marca 1922.

Josip Wilfan, glavni prokurist Kranjske industrijske družbe, brat.

Katarina Orošelj roj. Wilfan, sestra.

Rudolf Orošelj, profesor, nečak. Mici Orošelj, nečakinja.

Dr. Pavel Orošelj, profesor, nečak.

Jernej Orošelj, poštni nadkontrolor v pok., svak.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju javlja s tem žalostno vest, da je njen prezasluženi predstojnik, gospod

Anton Kolenc

veletržec v Celju

danes, dne 10. marca 1922 ob pol 3. uri zjutraj umrl.

V pokojniku je izgubil naš zavod požrtvovalnega in zvestega sodelavca.

Čast njegovemu spominu!

v Celju, dne 10. marca 1922.

Podružnica

Ljubljanske kreditne banke
v Celju.**Zahvala.**

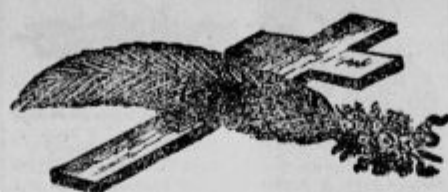
Za obilne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti naše iskreno ljubljene soproge in matere, gospe

Marije Kosi vdovlj. Kovačič roj. Škel

izrekamo tem polom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno vlač. duhovščini, rudniškemu uradništvu, požarni brambi, Orlom in Orlicam, darovalcem vencev in šopkov, za časteče spremstvo na njeni zadnji poti najsrčnejšo zahvalo.

Rajhenburg, dne 9. marca 1922.

RODBINA KOSI.

Kamnoseška industrijska družba v Celju naznanja, da je danes po kratki bolezni preminul nje velezaslužni družabnik, gospod

ANTON KOLENC

veletrgovec in industrijalec v Celju

Vse svoje moči je posvečal delu in narodovemu blagru.
Blag mu spomin!

Celje, dne 10. marca 1922.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 3 Dna.)

BATERIJE ZA ZEPNE SVETILKE:

A. Stadler, Sv. Petra cesta šte. 23.

FOTO-LITOGRAFSKA DELA:

po najmodernejšem načinu in zmernih cenah. Jugoslav. tiskarna v Ljubljani.

FOTOGRAFSKI ATELJE:

Grabiec Franjo, Miklošičeva cesta št. 6.

GRAMOFONI, PLOSCE

in posamezni deli. A. Rasberger, Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

»ILIRIJA«, LESNA TRGOVSKA IN INDUSTRIJSKA DRUŽBA

Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8.

KLEPARJI:

Korn T., Poljanska cesta šte. 8. Remžar & Smerkel, Florijanska ul. 13.

KLISEJE:

za eno- ali večbarvni tisk, za vse oblike in vrste tiska, Jugoslav. tiskarna v Ljubljani.

KNJIGARNE:

Jugoslav. knjigarna, Pred školiho.

MEHANIČNA DELAVNICA za pis. stroje:

Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

PARNA PEKARNA:

Jean Schreyer nasl. Jakob Kavčič, Gradisce šte. 5.

PISALNI STROJI IN POTREBŠČINE:

Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

SOBNO SLIKARSTVO:

Žuran Martin, Mestni trg šte. 12.

SPEDICIJSKA PODJETJA:

»Oriente d. d., Sodna ulica 3, Tel. 463. Ranzinger R., Cesta na juž. železnico 7-9.

TELOV. POTREBŠČINE IN KLOBUKI:

Kunovar Ivan, Stari trg šte. 10.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

SVETLO KOPIRNE ODTISE:

(pavze) pozitivne in negativne, v poljubni velikosti. Jugoslav. tiskarna v Ljubljani.

TRGOV. Z DEZNAMI IN SOLNČNIKI:

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:

Erjavec & Turk pri zlati lopatic, Valvazorjev trg šte. 7. Sušnik Alojzij, Zaloška cesta šte. 21.

URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA:

Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10. (Ceno in točno.)

ZALOGA CEMENTA IN CEM. IZDELKOV

Cihla Josip, Dunajska cesta šte. 67.

ZALOGA POHISTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot kosmetikum za negovanje zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptično čistega, osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravnotako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in vrio prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči kot Francosko žganje in najboljše sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z zamotom in poštnino za vsakega: 3 dvojnate ali 1 specijalna steklenica . . . 48 K.

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice	168 K
24 8	280 .
36 12	394 .

poštne prosto na Vašo pošto. Kdor pošlje denar naprej, dobi še popust v naravi.

Dobl se tudi: Elza obliž za kurje očesa 5 in 750 K; Elza mentolni črtik 12 K; Elza posipalni prašek 11 K; pristno Elza ribje olje 85 K; Elza voda za usta 36 K; Elza kolonska voda 41 K; Elza sumski miris 41 K; Glicerina 5 in 50 K; Ljsoil Lysoform 30 K; kineški čaj 5 K; Elza mirisni prašek 15 K; strup za podgane in miši po 6 in 12 K.

EUGEN V. FELLER, lekarnar Stubička donja, Elsatrg 134, Hrvatsko.

ZOBOZDRAVNIK MED. UNIV. DR. SREČKO PUHER

otvori zobozdravniški atelje v Ljubljani, Poljanska cesta 16 — Zrinjskega cesta 2, prej sanatorij Josefinum.

Popolnoma varno naložite svoje prihranke v

Uzajemni posojilnici v Ljubljani r. z. z. o. z.

(poleg nunske cerkve).

Hranilne vloge se obrestujejo s

4%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka. Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštneček, urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zasnovo na službene prejemke, proti poroštvo i. t. d.

ZA PLESKARSKA IN LICARSKA DELA

SE NAJTOPLEJE PRIPOROČA SLAVNEMU OBČINSTVU IN PREČASTITI DUHOVŠČINI

TONE MALGAJ

PLESKAR IN LIČAR :: LJUBLJANA :: KOLODVORSKA ULICA 6

Blagovolite otvoritev nove trgovine z železnino in stroji na debelo in drobno

Pozor!

Šošterič, Petan & Erker v Ljubljani, Resljeva cesta šte. 20

Pozor!

na znanje vzeti, katero slav. občinstvu, obrtnikom, posebno pa trgovcem na deželi pri nakupu posebno priporočamo!

Klavirje

pianine, harmonije, (tudi igrane) na obroke in posodo. — Največja izbira v Jugoslaviji. Velikanska zaloga vseh glasb. instrumentov, strun in muzikalij na debelo in drobno. — Alfonz Breznik, b. uć. Glasb. Mat., Ljubljana, Kongresni trg 15.

Parna žaga Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Zdravnik

Bratovska skladnica Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah sprejme pod zelo ugodnimi pogoji v službo zdravnika. — Samostojnost in večletna praksa je pogoj. Služba se nastopi takoj ali najkasneje v treh mesecih. — Oseba predstavlja pri rudniškem ravnateljstvu v Trbovljah, kamor naj se pošiljajo tudi pismene ponudbe.

R. RANZINGER LJUBLJANA

Cesta na j. ž. 7-9.

Spedicija, podjetje za prevažanje pohištva, skladišče, podjetje za prevažanje blaga južne železnice.

Razpis.

Pri DRŽ. ZDRAVILIŠČU V ROGAŠKI SLATINI se odda v najem potom javnega razpisa za dobo leta 1922. in 1923.

delikatesna trgovina

z zojtkovalnico brez inventarja. Pismene in zapečatene ponudbe naj se vložijo do dne 15. marca 1922

pri ravnateljstvu zdravilišča v Rogoški Slatini. — Natančnejši pogoji so razvidni v Uradnem listu št. 16 z dne 21. februarja 1922.

872

Dr. Ing. Miroslav Kasal

Oblastveno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo in vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitev - Projektiranje!

LEČA, nova, debelozrnata, zelo mehka za kuho, se dobi pri SEVER & KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. — Zahtevajte naš cenik vrtnih in poljskih semen. 734

Napredaj 3 leta staro PSICO imam čiste volčje pasme. LEOPOLD ERZIN, Smartno pri Litiji. 782

MIŠI, podgane, stencice, ščurki in vsa golazen mora poginuti, ako porabljate moja najboljša prekašena in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim in hišnim mišim K 16, za podgane K 20; za ščurke K 20; za stencice K 15; miševaje moljev K 10 in 50; proti mušam K 10 in 20; mazilo proti ušem pri ušedah K 10 — in šivini K 10 —; za oči v obliki k nerlu K 10 in 20; proti mrčesu na sadju in zelenjavi proti mravljam 10 in 20 K. Pošilja po po vrzijo Zavod za okrajšanje.

M. Jünter, Petrijska ul. 3. Zagreb 39. Zaveza pri vsakem odjemu posut.

Prometni zavod za premog

d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Jugoslovanska Union-banka

preje Mariborska eskomplna banka

ustanovljena 1. 1872

Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Velikovec
expozitura v Skofjiloki

Akcijski kapital K 30.000.000

Rezerve K 16.000.000

Izvršuje vse bančne posle
najkvalitetneje.